

Ἑρμηνεία.

Καὶ ὁ παρῶν Κανὼν περὶ τῶν Δονατιστῶν διαλαμβάνει, διοριζόμενος ὅτι νὰ σταλθοῦν πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς Ἀφρικῆς γράμματα παρακινητικὰ, ὅτι καθὼς εἰς τὴν Καρθαγένην ἔγένετο τῶν Δονατιστῶν, ἔτσι νὰ σπουδάσουν εἰς τὸ νὰ γένη ἡ αὐτὴ τῶν Δονατιστῶν ἔνωσις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, καὶ ὅτι νὰ ἀποσταλοῦν εἰς τὸ κομητάτον, ἦτοι εἰς τὸ Βασίλειον, εὐχαριστίας ἀπὸ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Ἐκκλησίας δι' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν, ὅτι διὰ συνεργείας τοῦ Βασιλέως ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ αὐτὴν οἱ Δονατισταί. Ὅρα καὶ τὸν ν. τῆς αὐτῆς.

ΚΑΝΩΝ ΡΑ'. 104.

Ἦρσεν, ὥστε μὴ εἶναι περαιτέρω ἐνιαυσίαν ἀνάγκη τοῦ συντρίβεσθαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἀλλ' ὡσάκις ἂν κοινὴ χρεία καλέσῃ, τουτέστι πάσης τῆς Ἀφρικῆς γραμμάτων διδομένων ὁθενδήποτε ἐν ταύτῃ τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐνθα ἡ χρεία καὶ ἐπιτηδειότης συνωθήσῃ, αἱ δὲ αἰτίαι, αἱ μὴ οὖσαι κοιναί ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπαρχίαις κριθῶσιν.

Ἀποσ. λζ'.
τῆς α. ε. τῆς
δ'. ιθ'. τῆς ς'.
ἢ τῆς ζ'. ς'.
τῆς Ἀντιοχ.
κ'. τῆς Καρθ.
κς'. ξ' π. πδ'.
πί.

Ἑρμηνεία.

Τὸ μὲν νὰ γίνεται εἰς κάθε ἐπαρχίαν μερικὴ Σύνοδος, διὰ νὰ κρίνῃ τὰς μερικὰς καὶ ἰδιαζούσας ἀμφιβολίας καὶ ὑποθέσεις ὅπου τύχουν κατ' ἔτος, συγχωρεῖ ὁ παρῶν Κανὼν, κατὰ τὸν Ἄνωνυμον ἑρμηνευτὴν. Οὐδὲ γὰρ ἄλλως αἱ ἐπαρχιωτικαὶ αὐταὶ καὶ μερικαὶ ὑποθέσεις λύονται, εἰμὴ διὰ συνόδου, καὶ κατὰ τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὸς λοιποὺς κανόνας τοὺς περὶ τῆς τοιαύτης συνόδου διοριζομένους. Τὸ δὲ νὰ γίνεται σύνοδος κοινὴ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀφρικῆς κατ' ἔτος, ὡς ἐν τῷ κς'. διορίζεται, δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸ ἐξῆς, διὰ τὴν δυσκολίαν καὶ κακουσίαν τῆς ὁδοπορίας. Πλὴν καὶ αὕτη νὰ γίνεται, λέγω, ὅταν τύχῃ καμμία χρεία κοινὴ, εἴτε κατ' ἔτος ἐν, εἴτε δῶ. Νὰ γίνεται δὲ, στελλομένων γραμμάτων πρὸς τὸν Καρχηδόνος, κάκεινου διορίζοντος τὸν ἐπιτήδειον τόπον, ὅπου ἔχει ἡ σύνοδος νὰ συγκροτηθῇ. Ὅρα καὶ τὸν λζ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΡΕ'. 105.

Ἐὰν δὲ γένηται ἔκκλητος καὶ ἐπιλέξηται ὁ ἐκκαλεσάμενος δικαστὰς, καὶ μετ' αὐτοῦ κάκεινος, καὶ οὐ ἐξεκαλέσατο, τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τούτων μηδενὶ ἐξέστω ἐκκαλεῖσθαι.

Ἀποσ. οδ'.
τῆς β'. ς'. τῆς
δ'. θ'. Καρθ.
ις'. ριά. ρλά.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει ὅτι, ἐὰν ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος διαλέξουν αἰρετοὺς κριτὰς, διὰ νὰ κρίνουν τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπόθεσιν, εἰς τὸ ἐξῆς πλέον νὰ μὴ ἤμποροῦν νὰ μεταθεωρήσουν τὴν κρίσιν αὐτῶν εἰς ἄλλο κριτήριον, ἀλλὰ νὰ στέργουν καὶ οἱ δύο εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν. Ὅρα καὶ τὸν ις'. τῆς παρούσης Συνόδου, καὶ τὸν οδ'. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν ς'. τῆς β'. καὶ τὸν θ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΣ'. 106.

Ἦρσε πρὸς τούτοις, ὥστε ἐκβιαστὰς ἐν πᾶσι τοῖς τῆς Ἐκκλησίας χρειώδεσι πέντε ἐπιλεγῆναι αἰτηθῆναι, οἵτινες ἐν ταῖς διαφόροις ἐπιμερισθῆσονται ἐπαρχίαις.

Ἀποσ. οδ'.
τῆς β'. ς'. τῆς
δ'. θ'. τῆς
Καρθαγ. ις'.
ριά. ρλά.

Ἑρμηνεία.

Οἱ ἐκβιασται ὅπου ἀναφέρει ὁ παρῶν Κανὼν φαίνεται νὰ ἦσαν Βασιλικοὶ ἄρχοντες, οἱ ὅποιοι ἔφερον εἰς ἔκβασιν καὶ πέρας τὰς ψήφους καὶ ἀποφάσεις, ὅπου ἤθελον δώσει κατὰ τινων οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐμποδίζοντες μὲ ἐξουσίαν τοὺς ἀπειθεῖς καὶ ἐναντιουμένους εἰς αὐτὰς, καὶ σωφρονίζοντες αὐτοὺς, ἢ τοὺς διαφεντεύοντες αὐτοὺς μὲ παιδείας (1), ἀπὸ τῶν ὁποίους πέντε ζητεῖ ἡ σύνοδος νὰ διαλεχθοῦν καὶ νὰ σταλοῦν ἀπὸ τὸν Βασιλέα, διὰ νὰ μοιρασθοῦν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Ἀφρικῆς. Ὅρα καὶ τὸν κς'. Ἀποστολικόν.

(1) Ὅσον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος διάφορος φαίνεται νὰ ἦτο ὁ ἐκβιαστής ἀπὸ τὸν ἐκδικόν. Περὶ τῶν ἐκβιαστῶν ἀναφέρει ὁ Φώτιος (τίτλ. θ'. Κεφ. α. ταῦτα. Ἡ λβ'. διάταξις τοῦ ς'. τίτλ. εἰς τὰ μικρὰ δικαστήρια καὶ κρίσεις, διὰ τὴν ὑπόμνησιν, διδουσιν οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Κληρικοὶ εἰς τοὺς ἐκβιαστὰς ὄχι περισσότερον ἀπὸ ἓνα νόμισμα. Καὶ πάλιν, ὁ ἐκβιαστής οἰονδήποτε Κλη-

ρικὸν ὑβρίζων ἢ ἐνοχλῶν, ἐκδίδεται τὴν ζώνην καὶ ἐσκάτως τιμωρεῖται. Θεοσιζεῖ δὲ καὶ ὁ Ἰουστινιανός, ὅτι εἴ τις ἔχει κρίσιν μὲ Κληρικόν, ἢ Μοναχόν, ἢ Διακόνισσαν, ἢ Μονάζουσαν, ἢ Ἀσκήτριαν, νὰ ἀναφέρῃ ταύτην εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ αὐτὸς μὲν νὰ κρίνῃ τὰ ἀρέσκοντα εἰς τὰ δύο μέρη, ὁ δὲ ἄρχων χρεωστεῖ νὰ ἐκβιάσῃ τὰ ἀπὸ τῆς καταδίκης. Βασιλικ. Βιβλ. γ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΖ'. 107.

Ἦρσεν ἔτι μὴν, ἵνα ἐξ ὀνόματος πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν οἱ πορευθησόμενοι πρεσβευταί, Βικέντιος καὶ Φουρτουνατιανός, αἰτήσωσιν ἀπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων Βασιλέων, ὥστε δοθῆναι ἄδειαν τοῦ καταστῆσαι ἐκδικούς σχολαστικούς, οἵτινες αὐτὸ τοῦτο τὸ λειτούργημα τοῦ ἐκδικεῖν τὰ πράγματα, ἐπιτήδευμα ἔχουσι, καὶ ἵνα ὡς Ἱερεῖς (1) τοῖς τῆς ἐπαρχίας, οἱ αὐτοὶ οἱ τὴν ἐκδίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναδεξάμενοι, εὐχερῶς δυνηθῶσιν ὑπὲρ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, ὅσας ἀνάγκη ἀπαιτήσῃ, πρὸς τὸ ἀντιστῆναι τοῖς ἀνακύπτουσι, καὶ ἀναφέρειν τὰ ἀναγκαῖα, καὶ εἰς τὰ σήκρητα τῶν δικαστηρίων εἰσιέναι.

Ἑρμηνεῖα.

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν παρομοίως μὲ τὸν πγ'. τῆς αὐτῆς διορίζει, ὅτι εἰς ὄνομα τῶν ἐπαρχιῶν ὅλης τῆς Ἀφρικῆς νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τοῦ Βασιλεῖς οἱ ἀποστελλόμενοι τοποτηρηταί, διὰ νὰ κατασταθοῦν ἐκδικοί σχολαστικοί, ἧτοι ὀφείλοντες νὰ σχολάζουν, καὶ ἐπιτήδευμα νὰ ἔχουν κατ' αὐτὸ τὸ νὰ ἐκδικοῦν καὶ νὰ διαφεντεύουν τὰ πράγματα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ νὰ ἀντιστέκωνται εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ τὸ νὰ ἀναφέρουν, ἢ διὰ γραμμῶν ἢ αὐτοπροσώπως, τὰς ἀναγκαῖας ὑποθέσεις εἰς τὰ σήκρητα, ἧτοι κριτήρια. Σεκέρνω γὰρ λατινικῶς θέλει νὰ εἰπῆ διακρίνω. Ὅρα τὸν κζ'. Ἀποστολικὸν καὶ τὸν πγ'. τῆς παρούσης.

ΚΑΝΩΝ ΡΗ'. 108.

Τῆς Καρθ. ρβ'. || Ἦρσεν, ὥστε αὐτεξούσιον τὴν τοποτηρησίαν ἔχειν τοὺς ἐπὶ τὸ κομητάτον πεμφθέντας ἐπιλέκτους τοποτηρητάς.

Ἑρμηνεῖα.

Δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος ἡ εἰδήσις ὅπου λαμβάνομεν ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα. Μανθάνομεν γὰρ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι οἱ τοποτηρηταί οἱ ἀποστελλόμενοι, ἢ πρὸς τὸν Βασιλέα, ἢ πρὸς τὴν Σύνοδον, ἔχουν τὴν αὐτεξουσιότητα νὰ πράττουν ὅχι μόνον ἐκεῖνα ὅπου ἤκουσαν καὶ ἐδιωρίσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ὅπου αὐτοὶ ἀφ' ἐαυτῶν ἐπινοήσωσιν ὡς συμφέροντα καὶ καλὰ, τὸσον εἰς τοὺς ἀποσταλέντας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.

ΚΑΝΩΝ ΡΘ'. 109.

Ἄπος. λδ'. || Ἦρσε κάκεινο, ἵνα οἱ ὄχλοι οἱ μηδέποτε ἰδίους ἐσχηκότες Ἐπισκόπους, εἰμὴ ἐκ πάσης τῆς Σαρδ. ς'. τῆς Καρθ. εβ'. ξέ. τῆς Συνόδου ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ τοῦ πρωτεύοντος, ψήφισμα γένηται, καὶ κατὰ συναίνεσιν ἐκείνου, οὗ τινος ὑπὸ τὴν διοίκησιν καθίστατο ἡ αὐτὴ Ἐκκλησία, μηδαμῶς δέξωνται.

Ἑρμηνεῖα.

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν διορίζει νὰ μὴ γίνωνται εἰς μικρὰς παροικίας καὶ πόλεις Ἐπίσκοποι, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐπεκράτησε συνήθεια ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς νὰ γίνωνται. Τότε δὲ μόνον νὰ γίνωνται, ὅταν καὶ ὁ Μητροπολίτης ἢ ὁ Πατριάρχης ψηφίσῃ αὐτούς μετὰ πάσης τῆς Συνόδου τῆς ἐπαρχίας, ἢ διοικήσεως (ὄρα ὑποσημ. τοῦ ς'. τῆς β'.) καὶ ὁ Ἐπίσκοπος στέρξῃ τούτο, ὑπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν τοῦ ὁποίου εὕρισκεται ἡ παροικία, ἢ μέλλουσα αὐτούς λαθεῖν. Ὅρα τὸν ς'. τῆς ἐν Σαρδικ. καὶ τὸν λδ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΡΙ'. 110.

Ἄπος. λη'. || Ἦρσεν, ἵνα κάκεινοι δηλαδὴ οἱ λαοί, οἱ ἀπὸ τῶν Δονατιστῶν ἐπιστρέφοντες καὶ Ἐπισκόπους ἐσχηκότες παρὰ γνώμην τῆς Συνόδου, τούτους ἀναμφιβόλως ἔχειν ἀξιωθῶσιν. Οἵτινες δὲ λαοὶ ἐσχήκασιν Ἐπίσκοπον, καὶ τούτου τελευτήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν ἴδιον Ἐπίσκοπον ἔχειν, ἀλλὰ πρὸς ἄλλου τινὸς Ἐπισκόπου διοίκησιν ἀναδραμεῖν ἀνήκει, τούτο μὴ ὀφείλουν τούτοις ἀρνηθῆναι. Οὐ μὴν, ἀλλὰ κάκεινο ἀνηνέχθη, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι οἱ πρὸ τοῦ Βασιλι-

τίτλ. α. Κεφ. λβ. ὅπερ ἐστὶ Νεαρά ργ'. Σημείωσαι, ὅτι τοὺς παρὰ τῶν Ἑβδομήκοντα ὀνομασθέντας Γραμματεῖς (ἐν Κεφ. α. Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ εἰσαφ. 1. «Καὶ ἐνέτελατο Ἰησοῦς τοῖς Γραμματεῦσι τοῦ λαοῦ») τούτους ὁ Ἀκύλας Ἐκδιβαστάς ἠρμήνευσεν. Ὁ δὲ Προκόπιος λέγει, ὅτι εἶναι οἱ παρὰ Ρωμαίοις καλούμενοι

Ἐσκέπτορες, διὰ τῶν ὁποίων φανεροῦσιν οἱ ἄρχοντες εἰς τοὺς δῆμους ἐκεῖνα ὅπου βούλονται (σελ. 7. τοῦ β'. τόμ. τῆς Ὀκτατ.).

(1) Ἐν ἄλλοις, ὡς Ἱερεῖς τῆς ἐπαρχίας, καὶ αὐτοὶ οἱ τὴν ἐκδίχησιν. κτλ.

κοῦ νόμου, τοῦ περὶ ἐνότητος προκομιζομένου, οἵτινες δῆποτε πρὸς τὴν καθολικὴν ἐπιστρέψουσι τοὺς λαοὺς, οὓς εἶχον αὐτοί, τούτους κατέχειν ὀφείλουσι. Μετὰ δὲ τὸν νόμον τῆς ἐνότητος, καὶ ἐπέκεινα, χρὴ πάσας τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰς διοικήσεις αὐτῶν, καὶ ἐάν τινα τυχόν ὡς δικαιώματα τοῖς δικαίοις ἀνήκοντα τῶν αὐτῶν Ἐκκλησιῶν, διεκδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν καθολικῶν Ἐπισκόπων τῶν ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἐν οἷς κατεῖχοντο παρὰ τῶν αἰρετικῶν, εἴτε ἐπιστρεφόντων λοιπὸν πρὸς τὴν καθολικὴν, εἴτε μὴ ἐπιστρεφόντων. Καὶ ἐάν τινὲς τισὶ κατεχρήσαντο μετὰ τὸν Βασιλικὸν νόμον, ὀφείλειν ταῦτα ἀποκαθίστασθαι.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι πρὸ τοῦ μὲν νὰ δοθῇ ὁ Βασιλικὸς νόμος, ὁ προστάζων νὰ ἐνωθοῦν οἱ Δονατισταὶ μετὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐάν Ἐπίσκοποι τινεὶς Δονατισταὶ ἐπεστράφησαν, ἐπεστράφησαν δὲ καὶ οἱ λαοὶ ἐκείνων, εἴτε ἀφ' ἑαυτῶν, εἴτε διὰ τῆς συνεργείας ἐκείνων, καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἔλαβον τοὺς αὐτοὺς ἐκ Δονατιστῶν ἐπιστραφέντας Ἐπισκόπους τοὺς, ὁποίους εἶχον καὶ πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς, ἃς τοὺς ἔχουν ἀναμφιβόλως, κἂν καὶ παρὰ γνώμην τῆς Συνόδου τοὺς ἔλαβον· ἐάν δὲ ἀποθανόντων τῶν τοιούτων Ἐπισκόπων, θελήσουν οἱ λαοὶ αὐτῶν νὰ μὴ ἔχουν πλέον χωριστὸν τοὺς Ἐπίσκοπον, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὴν διοίκησιν ἄλλου Ἐπισκόπου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσιν, ἃς μὴ ἐμποδίζονται ἀπὸ τοῦτο. Ἀφ' οὗ ὁμοίως ἐδόθη ὁ ἀνωτέρω νόμος περὶ ἐνότητος, ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, τὰς εὕρισκομένας ἐν τοῖς τόποις τῶν ἐπιστραφέντων Δονατιστῶν μετὰ τὰς ἐνορίας αὐτῶν καὶ δικαιώματα νὰ διοικοῦσιν οἱ τῶν ὀρθοδόξων Ἐπίσκοποι, κἂν οἱ ἐκ τῶν Δονατιστῶν ἐπέστρεψαν αὐτοὺς, κἂν δὲν τοὺς ἐπέστρεψαν. Καὶ ἂν ἀπεξένωσαν οἱ Δονατισταὶ Ἐπίσκοποι κἀνένα ὑποστατικὸν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, δαπανήσαντες αὐτὸ, ἢ πωλήσαντες (καὶ ὅρα πῶς ὀνομάζει κατάχρησιν τὴν ἀποξένωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων), χρεωστοῦν νὰ τὸ ἐπαναστρέψουσιν εἰς τὰς ἐχούσας αὐτὰ Ἐκκλησίας. Ὅρα καὶ τὸν λη'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν νε'. τῆς παρούσης.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΑ'. 111.

Μαυρέντιος Ἐπίσκοπος εἶπε, κριτὰς αἰτῶ τὸν ἀγιώτατον Σάγκτιππον, Αὐγουστίνον τὸν ἀγιώτατον, Φλωρεντίνον, Θεάσιον, Σαμφύχιον, Σεκοῦνδον καὶ Ποσειδίου. Τοῦτο ψηφισθῆναί μοι κελεύσατε. Ἡ ἁγία Σύνοδος ἐπένευσε τοὺς αἰτηθέντας κριτὰς. Τοὺς λοιποὺς δὲ ἀναγκάσιους δικαστὰς πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῖς, τοῖς ἀπὸ τῆς νέας Γερμανοῦ, γέρουσιν, ἐπιλέξασθαι ψηφίσεται ὁ γέρον Σάγκτιππος.

Ἀπος. οδ'.
τῆς β'. ς'. τῆς
δ'. θ'. τῆς
Καρθ. ις'. ρέ.
ρλά.

Ἑρμηνεία.

Καὶ διὰ τοῦ μερικῶς τούτου Κανόνος μανθάνομεν, ὅτι δίδεται ἄδεια ἀπὸ τὴν Σύνοδον εἰς τοὺς κατηγορουμένους Ἐπισκόπους παρὰ τινων, νὰ ζητοῦσιν οἷους θέλουσι κριτὰς αἰρετοὺς, καθὼς καὶ εἰς τὸν κατηγορηθέντα τοῦτον Μαυρέντιον Ἐπίσκοπον ἐδόθη τότε αὕτη ἡ ἄδεια. Ἀριθμοὺ δὲ ἀναπλήρωσις εἶναι ὁ τῶν ιβ'. Ἐπισκόπων, οἵτινες ὄρισθησαν νὰ κρίνουν τὸν κάθε Ἐπίσκοπον, κατὰ τὸν ιβ'. τῆς παρούσης. Ὅρα καὶ τὸν ις'. ταύτης, καὶ τὸν οδ'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν ς'. τῆς β'. καὶ τὸν θ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΒ'. 112.

Ἦρσεν ἐτι μὴν, ὥστε περὶ τῆς διχονοίας τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν ἀγιώτατον Πάπαν Ἰννοκέντιον γραφῆναι, ὅπως ἑκατέρα Ἐκκλησία πρὸς ἀλλήλας εἰρήνην φυλάξωσιν, ἣν ὁ Κύριος παραγγέλλει.

Ἑρμηνεία.

Διαφορὰ, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, ἠκολούθησεν ἀνάμεσα εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ Ἀλεξανδρινούς. Διὰ τὴν ὁποίαν ἐφάνη εὐλογον εἰς τὴν Σύνοδον ταύτην νὰ γράψῃ πρὸς τὸν τότε Ἰννοκέντιον, ἵνα διαλαγῶσι καὶ εἰρηνεύσουν ἀναμεταξύ των αἱ Ἐκκλησίαι, καθὼς ὁ Κύριος παραγγέλλει λέγων ποτὲ μὲν, «εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν» [Ἰωάν. ιδ'. 27.], ποτὲ δὲ, «εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.» [Μάρκ. θ', 50.]. Ὅρα δὲ ἐνταῦθα τὴν τοπικὴν Σύνοδον διορθώνουσαν καὶ συμβουλευούσαν τὸν τῆς Ρώμης Μονάρχην.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΓ'. 113.

Ἦρσεν ὥστε, κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐπιστήμην, μήτε ὁ ἀπὸ γυναικὸς ἐαθεῖς, μήτε ἡ ἀπὸ ἀνδρὸς καταληφθεῖσα, ἐτέρω συζευχθῇ, ἀλλ' ἡ οὕτω μείνωσιν, ἢ ἑαυτοῖς καταλαγῶσιν. Οὐπερ ἐάν καταφρονήσωσι, πρὸς μετάνοιαν καταναγκασθῶσιν, ἐν ᾧ πράγματι νόμον Βασιλικὸν ἐκτεθῆναι χρεῶν αἰτῆσαι.

Ἀπος. μή.
τῆς ς'. πζ'.
τῆς Ἀγλ. κ'.
τοῦ Βασιλ. θ'.
κέ. λέ. οζ'.

Ἑρμηνεία.

Προστάζει ὁ παρὼν Κανὼν ὅτι οἱ γάμοι νὰ μὴ χωρίζονται ἄνευ λόγου πορνείας. Ἐὰν δὲ καὶ ἀφήσῃ, ἢ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα, ἢ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα, νὰ μὴ δύνανται νὰ δευτεροῦπανδρευθοῦν, ἀλλὰ ἢ νὰ ἀγαπηθοῦν πάλιν καὶ νὰ ἐνωθοῦν, ἢ ἂν δὲν ἐνωθοῦν, νὰ μένουν καὶ οἱ δύο ἄγαμοι, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίῳ διδάσκει, λέγων· «Ὁὗς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω» καὶ ὁ «ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτός λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχεύσθαι.» [Ματθ. ε. 32. ἀ. Κορινθ. ζ'.]. Καὶ ὁ Ἀπόστολος παρὰ τοῦ Κυρίου μαθὼν εἰς τοὺς ὑπανδρευθέντας, λέγει· Παραγγέλλω ὅχι ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος, ἢ γυνὴ ἀπὸ τὸν ἄνδρα νὰ μὴ χωρίζεται, εἰ δὲ καὶ χωρισθῇ, ἢς μὲν ἄγαμος, ἢ ἢς φιλιώνεται μὲ τὸν ἄνδρα τῆς. Καὶ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα ἢς μὴ ἀφίνη. Ἐὰν δὲ χωρισθέντες δευτεροῦπανδρευθοῦν, νὰ ἀναγκασθῶσι πρὸς μετάνοιαν, ἥτοι νὰ ἀναγκάζονται καὶ οἱ δύο νὰ μετανοήσουν, ὡς μοιχεύειν ποιήσαντες. Περὶ τούτου δὲ τοῦ πράγματος λέγει ἡ Σύνοδος, ὅτι πρέπει νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Βασιλέα διὰ νὰ διορίσῃ καὶ νόμον πολιτικόν. Ὅρα καὶ τὸν μή. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΑ. ΙΙΔ.

Τῆς ἐν Λα. οδικ. ιη. Ἦρσε καὶ τοῦτο, ὥστε τὰς κεκυρωμένας ἐν τῇ Συνόδῳ ἱεσίας, εἴτε προίμια, εἴτε ὑποθέσεις, εἴτε παραθέσεις, εἴτε τὰς τῆς χειρὸς ἐπιθέσεις, ἀπὸ πάντων ἐκτελεῖσθαι, καὶ παντελῶς ἄλλας κατὰ τῆς πίστεως μηδέποτε προενεχθῆναι· ἀλλ' αἵτινες ὅποτε ἀπὸ τῶν συνετωτέρων συνήχθησαν, λεχθήσονται.

Ἑρμηνεία.

Αἱ παρὰ τῶν Ἱερῶν λεγόμεναι εὐχαὶ πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὰς ἐν Ἐκκλησίᾳ ἱεσίας, διάφοροι εἶναι, ἐπειδὴ ἄλλαι μὲν λέγονται προίμια καὶ προλεγόμενα, ὡσάν ὅπου πρῶτον καὶ κατ' ἀρχὰς λέγονται (1), ἄλλαι δὲ λέγονται ὑποθέσεις, ἢ καὶ ἐπιλεγόμενα, ὡσάν ὅπου λέγονται μετὰ τὰς καθ' αὐτὸ εὐχὰς, ἄλλαι δὲ ὀνομάζονται παραθέσεις, ὡσάν ὅπου παρατίθενται καὶ ἀφιερῶν τὸν λαὸν εἰς τὸν Θεὸν (2), καὶ ἄλλαι τελευταῖον λέγονται εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν χειρῶν, τὸσον δηλ. αἱ εὐχαὶ ὅπου λέγει ὁ Ἀρχιερεὺς ἐν ταῖς χειροτονίαις ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ χειροτονουμένου, ὅσον καὶ αἱ συγχωρητικαὶ εὐχαὶ, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀναγινώσῃ ὁ Ἀρχιερεὺς, ἢ κατὰ ἄδειαν τούτου, ὁ Ἱερεὺς, ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μετανοοῦντος, (περὶ οὗ δρᾶ τὸν ἡ. τῆς ἀ.). Ταύτας λοιπὸν τὰς εὐχὰς διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν νὰ λέγωσιν ὅλοι τὰς κεκυρωμένας ὁμῶς ἀπὸ τὴν Σύνοδον καὶ ἀπὸ τοὺς σφωτέρους, καὶ ὅχι τὰς νέας τὰς παρὰ τινῶν συνθεμένας κατὰ τῆς πίστεως καὶ μὴ κεκυρωμένας Συνοδικῶς. Ὅρα καὶ τὸν ιη. Λαοδικείας.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΕ. ΙΙΕ.

Ἀποσ. οδ'. τῆς β'. ς'. τῆς δ'. θ'. τῆς Καρθ. ιδ'. τῆς Ἀντιοχ. ιβ'. Ἦρσεν ἵνα, ὅστις ὅποτε ἀπὸ τοῦ Βασιλέως διάγνωσιν δημοσίων δικαστηρίων αἰτήσεις, τῆς ἰδίας τιμῆς στερηθῆι. Ἐὰν δὲ κρίσιν Ἐπισκοπικὴν ἀπὸ τοῦ Βασιλέως αἰτήσῃ, μηδὲν αὐτῷ ἐμποδίσει.

Ἑρμηνεία.

Ὅλοι οἱ Ἱερωμένοι πρέπει νὰ κρίνωνται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια καὶ ὅχι εἰς τὰ ἐξωτερικά. Διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι ὁποῖος Ἐπίσκοπος ἢ Κληρικὸς ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Βασιλέα νὰ κριθῇ ἢ ὑπόθεσις τοῦ εἰς πολιτικὰ κριτήρια, νὰ καθαιρέται. Εἰ δὲ καὶ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Βασιλέα κριτήριον ἐκκλησιαστικόν, ἥτοι νὰ συναχθοῦν διὰ προσταγῆς τοῦ οἱ Ἐπίσκοποι καὶ νὰ θεωρήσῃ τὴν αὐτοῦ ὑπόθεσιν, τότε δὲν θέλει ἐπιτιμηθῆ ὡς ἄτοπὸν τι ποιήσας. Πᾶσαι γὰρ αἱ Σύνοδοι Οἰκουμενικαὶ τε καὶ τοπικαὶ τοιοῦτοτρόπως, ἥτοι διὰ Βασιλικῆς προσταγῆς συνηθροίσθησαν. Ὅρα καὶ τὸν οδ'. Ἀποστολικόν, τὸν ς'. τῆς β'. καὶ τὸν θ'. τῆς δ'.

(1) Καθὼς εἶναι ὁ Προίμιακός ψαλμὸς ἐν τῷ Ἑσπερινῷ, καὶ πάντα τὰ πρὸ τῆς τελειώσεως καὶ ἀγιασμοῦ ἐκάστου Μυστηρίου λεγόμενα. Ἐπιλεγόμενα δὲ, τὰ μετὰ τὸν ἀγιασμόν, καὶ τὴν τελειώσιν τούτων λεγόμενα.

(2) Αἱ παραθέσεις αὗται δηλοῦνται μάλιστα διὰ τοῦ λόγου ἐκείνου τοῦ λέγοντος, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν παραθέμεθα. Ὁ δὲ Βαλσαμ. λέγει, ὅτι αἱ παραθέσεις αὗται εἶναι αἱ ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστης πρὸς Θεὸν ὑμνήσεως ἐρρισκόμεναι εὐχαὶ ἐν μὲν οὖν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ταῖς κοιναῖς συνάξεσι πρέπει νὰ ἀναγινώσκονται αἱ τετυ-

πωμένα συνήθεις εὐχαὶ, καὶ ὅχι ἄλλαι νεώτεροι. Κατ' ἴδιαν ὁμῶς δὲν εἶναι ἀπηγορευμένον τὸ νὰ ἀναγινώσῃ τινὰς καὶ ἄλλας νεώτερας εὐχὰς, οἷαι εἰσιν οἱ τοῦ Θηκαρᾶ θεολογικοὶ ὕμνοι καὶ εὐχαὶ αἱ τοῦ ἁγίου Λύγουστίνου ἐρωτικαὶ εὐχαὶ, καὶ ἄλλων πολλῶν. Ὡσάν ὅπου αὗται, κοντὰ ὅπου δὲν ἔχουσιν οὐδὲν ἐναντίον κατὰ τῆς πίστεως, καθὼς ὁ Κανὼν αὗτος διορίζει τῆς Συνόδου, εἶναι πρὸς τούτοις καὶ κατανοκτικαί, καὶ ψυχροσώτηροι, καὶ ἀπὸ συνετοῦ καὶ ἁγίους συνειλεγμέναί, καὶ δρᾶ ἐν σελ. 1041. τῆς Φιλοκαλ. διορίζοντα τὸν ἁγίον Κάλλιστον νὰ ἀναγινώσκωμεν τοιαύτας εὐχὰς εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Θεοτόκον.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΓ'. 116.

Ὅστις δήποτε μὴ κοινωνῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ, εἰς τὰ περαματικά πρὸς τὸ κοινωνεῖν ὑπερπύσει, τὴν ζήμιαν τῆς κληρώσεως ἀναδέξεται.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν ὅτι, εἴαν τινὰς Κληρικούς ἀκοινωνήτος, ἦτοι ἀφωρισμένους ὦν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὑπάγῃ κρυφίως εἰς τὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, καὶ δολερῶς λάβῃ παρὰ τῶν ἐκεῖσε τὴν κοινωνίαν καὶ ἔνωσιν, εἰπὼν τυχὸν ψεύματα εἰς αὐτούς, ὅτι εἶναι κοινωνικός, οὗτος θέλει καθαιρεθῆ διὰ τὴν ἀπάτην καὶ δολιότητα ὅπου ἐμεταχειρίσθη. Ἀνάγνωθι τὸν β'. καὶ γ'. καὶ μάλιστα τὸν ιγ'. Ἀποστολικὸν μὲ τὴν παράλληλον αὐτῶν σειρᾶν.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΖ'. 117.

Ἦρσεν ἵνα, ὅστις δήποτε πρὸς τὸ κομητάτον πορευθῆναι θελήσῃ, ἐν τῇ ἀπολυτικῇ τῇ ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ρώμης πεμπομένῃ, κατάδηλος γένηται. Διὸ, εἴαν ὁ λαβὼν ἀπολυτικὴν πρὸς τὴν Ρώμην μόνον, σιωπήσας τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν εἰς τὸ κομητάτον αὐτὸν χρῆσθαι πορευθῆναι, θελήσῃ εὐθέως εἰς τὸ κομητάτον βαδίσαι, ἀποκινήσῃ τῆς κοινωνίας. Ἐὰν δὲ ἐκεῖσε ἐν τῇ Ρώμῃ αἰφνιδίᾳ ἀνάγκη ἀναφυῇ τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὸ κομητάτον, ἐμφανίσῃ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τῷ Ἐπισκόπῳ Ρώμης, καὶ παρακομίσῃ ἀντίγραφον τοῦ αὐτοῦ τῆς Ρώμης Ἐπισκόπου αἱ ἀπολυτικαὶ δὲ αἱ ἀπὸ τῶν πρωτευόντων, ἢ τῶν οἰωνδήποτε Ἐπισκόπων τοῖς ἰδίοις Κληρικοῖς διδόμεναι, σχῶσι τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ἐὰν δὲ ἀκμήν ἢ ἡμέρα τοῦ Πάσχα τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυτοῦ, κατάδηλος οὐκ ἔστιν, ἢ τοῦ προηγησαμένου προσζευχθείη, ὃν τρόπον εἴωθε μετὰ τὴν Ὑπατείαν γράφεσθαι ἐν τοῖς δημοσίοις πεπραγμένοις.

Ἐπος. β'. τῆς Ἀντιοχ. α. τῆς Σαρδικ. ζ'. θ'.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει, ὅτι ὁποῖος Ἐπίσκοπος θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Βασιλικὸν Παλάτιον, πρέπει νὰ λαμβάνῃ μὲν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην, ἢ τὴν Σύνοδον τῆς ἐπαρχίας ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ πρὸς τὸν Ρώμης ἀπολυτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ φανερώνηται ἢ ἐκεῖσε ἀποδημία του, νὰ λαμβάνῃ δὲ καὶ ἄλλην ἀπολυτικὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Ρώμης πρὸς τὸ Παλάτιον. Ἐὰν δὲ ὁ λαβὼν μόνον τὴν πρὸς τὸν Ρώμης ἀπολυτικὴν σιωπήσῃ καὶ δὲν εἰπῇ εἰς αὐτὸν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Παλάτιον, ἀλλὰ ἀνευ γνώμης ἐκεῖνου ὑπάγῃ, οὗτος νὰ ἀφορίζεται. Ἐὰν δὲ, εὐρισκομένου τινὸς ἐν τῇ Ρώμῃ, ἀκολουθήσῃ ἐκεῖ κάμμία ἀνάγκη διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Παλάτιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐμελέτα πρὸ τοῦ, νὰ φανερώνη τὴν ἀνάγκην ταύτην εἰς τὸν Ρώμης καὶ νὰ λαμβάνῃ γράμματα παρ' αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπάγῃ. Αἱ ἀπολυτικαὶ δὲ αὗται ἐπιστολαὶ αἱ διδόμεναι ἢ ἀπὸ τοῦς Μητροπολίτας εἰς τοῦς Ἐπισκόπους, ἢ ἀπὸ τοῦς Ἐπισκόπους εἰς τοῦς Κληρικούς, νὰ ἔχουν ἀντὶ τοῦ ἔτους ὅπου συνειθίζομεν νὰ γράφωμεν, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ὅπου μέλλει νὰ ἔλθῃ. Ἄν δὲ ἀκόμη δὲν ᾔηται φανερά ἢ τοῦ ἐρχομένου Πάσχα ἡμέρᾳ, νὰ γράφεται ἢ ἡμέρα τοῦ ἀπερασμένου ἕνα μὲν, διὰ νὰ γίνεται εἰς ὄλους φανερά αὕτη, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ χρόνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγράφησαν, καθὼς καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ γράμματα γράφεται καὶ ἡ ὑπατεία τοῦ κάθε Ὑπάτου, καὶ διὰ τῆς ὑπατείας φανεροῦται ὁ χρόνος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐγράφησαν. Ὅρα καὶ τὸν ια'. Ἀντιοχείας, τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ β'. Ἀποστολικοῦ, καὶ τὸν ζ'. Ἀποστολικόν. (1).

ΚΑΝΩΝ ΡΙΑΓ'. 118.

Ἦρσεν, ὥστε ἕνα Ἐπίσκοπον μὴ ἐκδικεῖν ἑαυτοῦ διάγνωσιν.

Ἄπος. οδ'. τῆς β'. γ'. τῆς δ'. θ'. τῆς Καρθ. β'. ιγ'. κή. ρε. ριή.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζει, ὅτι ἕνας Ἐπίσκοπος οὔτε Ἐπίσκοπον ἄλλον δύναται νὰ κρίνῃ ἔχοντα πρὸς ἄλλον τινὰ κρίσιν, οὔτε Πρεσβύτερον, ἔχοντα κατ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου διαφορὰν τινὰ, οὔτε ἄλλον τινὰ Κληρικόν, κατὰ τὸν θ'. τῆς δ'. ἀλλ' οὔτε Πρεσβύτερον κατηγορούμενον παρ' ἄλλου, ἢ Διάκονον δύναται νὰ καθάρῃ εἰς μόνος Ἐπίσκοπος, κατὰ τὸν ιβ'. τῆς παρουσίας. Ὅρα καὶ τὸν οδ'. Ἀποστολικόν, τὸν γ'. τῆς β'. καὶ ιγ'. τῆς παρουσίας.

ΚΑΝΩΝ ΡΙΘ'. 119.

Νόμος ἐδόθη, ἵνα ἐλευθέρᾳ προαιρέσει ἕκαστος τῆς χριστιανότητος τὴν ἀσκήσιν ἀναδέξῃται.

Τῆς ἐν Νεοκαίσι β'. τῆς Καρθαγ. ρι.

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ζ'. τῆς παρουσίας.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ρί. τῆς παρούσης νόμος ἐδόθη Βασιλικός, προστάζων, καὶ τρόπον τινὰ ἀναγκάζων νὰ ἐνωθοῦν οἱ Δονατισταὶ μὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν λέγει, ὅτι ἐδόθη νόμος (Βασιλικός δηλ. καὶ ὄρα τὰ προλεγόμενα τῶν Ἀποστολικῶν Κανόνων), ὅτι ὁ καθεὶς νὰ ἀναδέχεται τὸν χριστιανισμόν (1) μὲ θεληματικὴν καὶ ἐλευθέραν προαίρεσιν, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ κατὰ τὸ ὄνομα τῆς πρέπει νὰ ἴηαι αἰρετὴ καὶ ἐκούσιος, ὄχι βεβηχσμένη καὶ ἀναγκαστικὴ. Τὰ γὰρ βικίως καὶ ἐξ ἀνάγκης γινόμενα, δὲν εἶναι βέβαια καὶ μόνιμα, ἀλλὰ πρόσκαιρα καὶ ὀλιγοχρόνια. Διὸ καὶ ὁ Κύριός φησιν· «Ὁς τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν» [Ματθ. ις'. 24] κ. τ. λ. Βλέπε δὲ, ὅτι ἄσκησιν τὴν τῆς Χριστιανότητος πίστιν εἶπεν ὁ Κανὼν, φανερόντωντας μὲ τοῦτο, ὅτι ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἀσκήσῃ πᾶσαν ἀρετὴν, ἐγκράτειαν, ταπεινοφροσύνην, ἀγάπην καὶ τὰ λοιπ. Ὁ γὰρ ταῦτας μὴ ἀσκῶν, κατὰ τὸ ὄνομα μόνον εἶναι Χριστιανός, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ πρᾶγμα. Ὅρα καὶ τὸν ιβ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

ΚΑΝΩΝ ΡΚ'. 120.

Τῆς Καρθ. Ἦρεσεν ἵνα, ὅστις λέγει τὸν Ἀδὰμ τὸν πρωτόπλαστον, ἄνθρωπον θνητὸν γενόμενον οὕτως, ὡς, εἴτε ἀμαρτήσοι, εἴτε μὴ ἀμαρτήσοι, τεθνήξεται ἐν τῷ σώματι, τοῦτ' ἐστὶν ἐξελεῖν ἐκ τοῦ σώματος, μὴ τῇ ἀξίᾳ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ τῇ ἀνάγκῃ τῆς φύσεως, ἀνάθεμα εἶη.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν τὴν αἵρεσιν ἀνατρέπει τοῦ Πελαγίου, καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Κελεστίου. Οὗτοι γὰρ (ὡς μαρτυρεῖ ὁ θεὸς Αὐγουστίνος περὶ προπατορικῆς ἀμαρτίας κεφ. ε. καὶ ζ'), ἐπειδὴ καὶ ἐφρόνουν, ὅτι ἡ προπατορικὴ ἀμαρτία οὐ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου γεννᾶται, καὶ ὅτι, οὐχὶ τῆς φύσεως, ἀλλὰ τῆς θελήσεως εἶναι σφάλμα, ἀκολουθῶς ἐκ τούτου συνεπέβαινον, ὅτι καὶ ὁ Ἀδὰμ, ὄχι διὰ τὴν ἀμαρτίαν, προαιρετικῶς οὐσάν, ἀπέθνε τὸν φυσικὸν τοῦτον θάνατον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως, ἣτις θνητὴ ἀπ' ἀρχῆς ἐκτίσθη, καὶ ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ, εἴτε ὁ Ἀδὰμ ἀμάρτανεν, εἴτε καὶ δὲν ἀμάρτανεν προαιρετικῶς. Ὅθεν ἡ σύνοδος, ἀνατρέπουσα τὸ αἰρετικὸν τοῦτο φρόνημα, ἀνάθεματίζει τοὺς τοῦτο λέγοντας. Διότι, ἂν ὁ Ἀδὰμ ἦτο θνητὸς κατὰ ἀνάγκην τῆς φύσεως, Α'. μὲν ὁ κτίσας ταύτην οὕτω θεὸς ἔπρεπε νὰ ἴηαι καὶ ποιητὴς καὶ αἴτιος τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησε, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Β'. ἡ σὰρξ ἐκείνη, ἡ πρὸ τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχη διαφορὰν ἀπὸ τὴν ἐδικὴν μας, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἴηαι καὶ ἐκείνη παρομοίως μὲ τὴν ἐδικὴν μας, παχεῖα καὶ θνητὴ καὶ ἀντίτυπος. Ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς οἱ μετὰ τὴν παράβασιν ταύτην ἔχοντες, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως ἐμεθα. θνητοὶ, καὶ ἐξάπαντος μέλλομεν ἀποθανεῖν. [Σοφ. α'. 13]. Ἄλλ' ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (ἐν τῷ εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν λόγῳ) θέλει, ὅτι τὴν παχεῖαν ταύτην καὶ θνητὴν καὶ ἀντίτυπον, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς τώρα ἔχομεν, δὲν εἶχε πρὸ τῆς παραβάσεως ὁ Ἀδὰμ, ἀλλὰ μετὰ τὴν παράβασιν. Καὶ Γ'. ἂν ἐκ φύσεως προῆλθεν ὁ θάνατος, πῶς ὁ Παῦλος λέγει, «ὅτι διὰ τῆς ἀμαρτίας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ θάνατος» [Ρωμ. ε. 12.] Καὶ ὁ Σολομών, «φθόνῳ δὲ διαβόλου, θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον». [Σοφ. β'. 24.]. Ἐπλασε λοιπὸν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, οὐχὶ φυσικῇ ἀνάγκῃ θνητὸν, κατὰ τὸν Κανὼνα τοῦτον, ἀλλὰ φύσει ἀθάνατον. (2)

(1) Χριστιανισμὸς δὲ εἶναι, καθὼς τὸν ὀρίζει ἓνας θεοφύρος Πατὴρ, «καταφρόνησις τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων, ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν ὁμολογίας.» Καὶ πάλιν, «Χριστιανισμὸς ἐστὶν ἐπίγνωσις εὐσεβείας, εἰς ζωὴν αἰώνιον ὁδηγοῦσα.» Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος τοῦτον ὀριζόμενος λέγει· «Χριστιανισμὸς ἐστὶν ὁμοίωσις Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπου φύσει» (ὁμιλ. ι'. εἰς τὴν Ἑξαήμερ.).

(2) Ὅθεν καὶ ὁ Σιναίτης Γρηγόριος λέγει (σελ. 880. Φιλοκαλ.). «Ἄφθαρτος ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος χωρὶς χυμοῦ, ὅς καὶ ἀναστήσεται. Οὐκ ἀτρεπτός δὲ, οὐδὲ πάλιν τρεπτός. Δύναμιν ἔχων (ὄρα περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰς τὴν ὑποσημείωσ. τοῦ ἀκολουθοῦ ρκδ'. Κανὼνος περὶ αὐτεξουσίᾳ ἀναφίρουσαν) θελητικῆς ἕξεως, τραπῆναι ἢ οὐκ. Δὲν λέγουσι λοιπὸν ὀρθῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ δοξάζουσι πῶς ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθη μέσον θνητότητος καὶ ἀθανασίας, ἐπειδὴ ὁ τοῦτο λέγων, πρῶτον μὲν φανερόντι πῶς ἡ θνητότης καὶ ἡ ἀθανασία εἶναι ἐπίσης ὄντα καὶ ἀγαθὰ, καὶ ἐπίσης εἶναι ἐν τοῖς οὐσίᾳ, ὅπερ ἐστὶ ψευδές. Ἡ μὲν γὰρ ἀθανασία εἶναι καὶ ἐν καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἐν τοῖς οὐσίᾳ, ἡ δὲ θνητότης, καὶ μὴ ἐν καὶ κακὸν, καὶ οὐτε ἐν τοῖς οὐσίᾳ ἐστὶ. Δεύτερον δὲ,

πῶς ὁ θεὸς ὁ τοῦτον κτίσας ἐν τῇ τοιαύτῃ μεσότητι, ἐξίσου ἤθελε νὰ κινηθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν θνητότητα; ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐστὶ ψευδές. Εἰ δὲ λέγουσιν οὗτοι πῶς ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ὅτι ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος μέσον μεγέθους καὶ ταπεινότητος, ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐκεῖ ὁ Θεολόγος δὲν λέγει περὶ τῆς καταστάσεως μόνῃς ὁποῦ εἶχεν ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ συνάπτει καὶ τὴν μετὰ τὴν παράβασιν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς σχολιάζει ὁ Νικήτας. Καὶ μέγεθος μὲν νοεῖται ἡ ψυχὴ, ταπεινότης δὲ τὸ σῶμα, ὡς καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπε· «Τὸ δὲ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν» (Φιλιπ. γ'. 21.)· λοιπὸν ὁ θεὸς φύσει ἀθάνατος ὢν, οὕτως ἐκτίσε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀθάνατον χάριτι, καὶ ἐν τῇ ἀθανασίᾳ μόνῃ, ἀλλ' ὄχι ποτὲ καὶ ἐν τῇ μεσότητι ἀθανασίας καὶ τῆς θνητότητος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομών εἶπεν· Ὁ θεὸς ἐκτίσε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ (Κεφ. 6'. 23.) καὶ ἐν τῷ καθίσματι τῆς δ'. τοῦ πλαγ. δ'. ἤχου τῆς Ὀκτωήχου ἀδει ἡ Ἐκκλησία «Τοῦ πρώτου ξύλου φαγόντες, ἀφθαρτοὶ ὄντες, φθαρτοὶ γεγόναμεν.» Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἀββᾶ Μακάριος ἀφθαρτος λέγει νὰ ἐκτίσθῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἄλλ' οὕτε δύναμιν φυσικὴν

Και ἐπειδὴ ἴδιον εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ νὰ μὴ ἀναγκάζῃ τινὰ εἰς τὸ καλόν, διὰ τοῦτο ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον κατὰ ψυχὴν αὐτεξούσιον, διὰ νὰ κινήθῃ κατὰ προαίρεσιν εἰς τὸ καλόν και νὰ μένῃ ἐν ταύτῳ, ὄχι ἀναγκαστικῶς και βιαίως, ἀλλὰ αὐτεξουσίως και θεληματικῶς, και οὕτω μένων ἐν τῷ καλῷ προαιρετικῶς, ἐκείθεν νὰ διατηρῇ και τὴν φυσικὴν ἀθανασίαν τοῦ σώματος. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκινήθη εἰς τὸ κακὸν προαιρετικῶς, δὲν εἶχε πλέον δύναμιν νὰ συγκρατήσῃ και τὸ σῶμα εἰς τὴν φυσικὴν του ἀθανασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίσθη· ὅθεν ὁ τούτου θάνατος ἠκολούθησε. Και διὰ νὰ εἰπῶ σαφέστερα μὲ τὸν μέγαν τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριον, ἐπειδὴ τὸ κρεῖττον και ἀνώτερον μέρος τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ψυχὴ, ἐχωρίσθη διὰ τῆς ἀμαρτίας (1) και τῆς παραβάσεως, ἀπὸ τὴν ὄντως ζωὴν, ἣτις εἶναι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, και ἔπεσεν εἰς τὸν ὄντως θάνατον, ὅστις εἶναι τὸ κακόν, διὰ τοῦτο και τὸ κατώτερον μέρος, ἦτοι τὸ σῶμα, ἐχωρίσθη ἀπὸ τὴν κατὰ φύσιν ζωὴν, και ἔπεσεν εἰς τὸν παρὰ φύσιν θάνατον. Και καθὼς ἡ ψυχὴ, φύσει οὕσα ὑποτεταγμένη εἰς τὸν Θεόν, δὲν ὑπετάχθη εἰς αὐτὸν, οὕτω και τὸ φύσει ὑποτεταγμένον σῶμα εἰς τὴν ψυχὴν, εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς μὲ τὰς ἀταξίας τῶν αἰσθήσεών του, τῶν παθῶν του, και τελευταίον μὲ τὴν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη στοιχείων διάλυσίν του, ὅπερ ἐστὶν ὁ θάνατος. Συμφώνως μὲ τὸν παρόντα Κανόνα ἀνακτρέπουσι τοῦ Πελαγίου και Κελεστίου τὴν αἵρεσιν οἱ ἀκόλουθοι Κανόνες τῆς παρούσης Συνόδου, δηλ. ὁ ρκά. ρκβ'. ρκγ'. ρκδ'. ρκε'. ρκς'. ρκζ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΚΑ'. 121.

Ἦρεσεν ἵνα, ὅστις δὴποτε τὰ μικρὰ και νεογέννητα ἐκ τῶν γαστέρων τῶν μητέρων βαπτίζόμενα ἀρνεῖται, ἢ λέγει, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν αὐτὰ βαπτίζεσθαι, μηδὲν δὲ ἐκ τῆς τοῦ Ἀδάμ ἔλκειν προγονικῆς ἀμαρτίας, τὸ ἄφειλον καθαρθῆναι τῷ λουτρῷ τῆς καλιγγενεσίας (ὅθεν γίνεται ἀκόλουθον, ὅτι ἐν τούτοις ὁ τύπος τοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν βαπτίσματος οὐκ ἀληθῆς, ἀλλὰ πλαστὸς νοεῖται), ἀνάθεμα εἶη, ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως δεῖ νοῆσαι τὸ εἰρημένον τῷ Ἀποστόλῳ «Δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, και διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος», [Ρωμ. ἐ. 12,] και οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἤμαρτον, εἰμῆ, ὃν τρόπον ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἡ πανταχοῦ διακεχυμένη και ἠπλωμένη αἰε

εἶχεν ὁ Ἀδάμ εἰς τὸ νὰ φθαρῇ· πρῶτον μὲν διατι ἡ πρὸς τὴν φθορὰν δύναμις αὕτη δὲν λέγεται κυρίως δύναμις, ἀλλὰ μάλλον ἀδυναμία, και ἔλλειψις, και ἀσθένεια. Δεύτερον ὅτι ἂν ἦτον ἡ δύναμις αὕτη φυσικὴ, ἀκολουθεῖ νὰ ᾔναι ὁ Θεὸς αἴτιος τῆς φθορᾶς και τοῦ θανάτου, ὡς τὴν τοιαύτην φυσικὴν δύναμιν δεδωκώς, και ἐξ ἐναντίας ὁ ἀνθρώπος ὁ φθαρεὶς νὰ ᾔναι ἀναίτιος. Και τρίτον ὅτι, ἂν εἶχε δύναμιν φυσικὴν εἰς τὸ νὰ φθαρῇ, δῆλον ὅτι και φυσικῆ ἀνάγκῃ ἦτο φθαρτὸς, ἐπειδὴ πᾶσα δύναμις φυσικὴ ἐξ ἀνάγκης ἔχει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐνέργειαν, ὅταν δὲν ἐμποδίζεται. Ἐναντιοῦται δὲ τοῦτο εἰς τὸν παρόντα Κανόνα, ἀναθεματίζοντα τοὺς ἐκ φυσικῆς ἀνάγκης λέγοντας ὀνητὸν τὸν Ἀδάμ. Πάντα οὖν ταῦτα ἀτοπὰ εἰσιν· ὅθεν και αἱ προτάσεις, ἐξ ὧν ταῦτα ἔπονται, ἀτοποι και ψευδεῖς εἰσι. Διὰ τοῦτο ὁ λόγος ἐκεῖνος τοῦ Ἀδγουστίνου (Βιβλ. ς'. εἰς τὴν γένεσιν, κατὰ τὸ γράμμ. Κεφ. κή.) ὅτι τὸ σῶμα πρὸ τοῦ ἀμαρτήματος ἦν και ὀνητὸν και ἀθάνατον· ἡδύνατο γὰρ ὀνησκεῖν, και ἡδύνατο μὴ· πρέπει νὰ νοηθῇ, ὅτι ἡδύνατο ὀνησκεῖν προϋποτιθεμένης τῆς κατὰ τὴν προαιρετικὴν δύναμιν τροπῆς εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ Κορίσσιος θαυμάζω πῶς εἶπεν ὅτι ὁ Ἀδάμ ἦτο φύσει φθαρτὸς, κατὰ τὸν λόγον τῆς βλῆς, ἢ τινι στέρησις καταπέπηγε, και κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ και ὑγροῦ, και τὴν ἐναντιότητα τῶν στοιχείων. Πᾶσα γὰρ ἐναντιότης και βλῆς και θερμοῦ και ὑγροῦ τῶν στοιχείων ἔλειπεν ἀπὸ τὸ σῶμα ἐκεῖνο, ἐπειδὴ ἐναρμονίως και εὐτάκτως ἐκινούνητο πάντα ταῦτα και ὑπετάσσοντο εἰς τὴν δεσποτείαν τῆς ψυχῆς, ἐν ἐκείνῃ τῇ καταστάσει τῆς ἀθωότητος. Ἴσως δὲ οἱ εἰπόντες δυνάμει ὀνητὸν τὸν Ἀδάμ, δύναμιν ἐνόησαν τὴν προαιρετικὴν και θελητικὴν τοῦ Ἀδάμ, καθ' ἣ και ὁ Κύριος λέγεται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν, ἦτοι οὐκ ἠθέλησε, κατὰ τὸν Βλασμῆδην, και ἴσως μέσον φθορᾶς και ἀφθαρσίας εἶπον αὐτὸν νὰ ἐπλάσθη, ἀφορῶντες εἰς τὴν μετὰ τὴν παράδασιν κατάστασιν ὅπου ἔχει ἡ ἀνθρωπίνῃ φύσις, καθ' ἣν φυσικῆ ἀνάγκῃ ἐσμὲν φθαρτοὶ, και εἰς τὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν

καθ' ἣν φυσικῆ ἀνάγκῃ ἐσμὲν ἀφθαρτοὶ, και εἰς τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως, καθ' ἣν οὐ φυσικῆ ἀνάγκῃ, προαιρέσει δὲ μόνῃ ἡδύναμεθα φθαρθῆναι, ἢ μὴ, μέσην πῶς οὕσαν τῶν ἀμφοτέρων κατὰστασιν.

(1) Ἡ δὲ ἀμαρτία τοῦ Ἀδάμ, ὁ μὲν Σεράχ λέγει νὰ ἐστάθῃ ὑπερηφανία. «Ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἡ ἀνθρώπου ἀφισταμένου ἀπὸ Κυρίου, και ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπίστη ἢ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀρχὴ ὑπερηφανίας ἀμαρτία.» (Κεφ. ιβ'. 13.). Ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς λέγει νὰ ἐστάθῃ ἀπιστία και αἵρεσις (Βιβλ. β'. κατὰ Μαρκίωνα): Ὁ δὲ ἱερὸς Ἀδγουστίνος (Βιβλ. ια'. περὶ Γένεσ.) ἀντιλέγει εἰς τοῦτο μὲ τὸν Τερτυλλιανόν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον ὁ Ἀδάμ δὲν ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἐν παραβάσει γέγονεν. Ἄλλ' ὅμως ἐὰν ἐξετάσῃ τινὰς καλῶς, και ἀπιστία ἦτον ἡ ἀμαρτία αὕτη και ἀπροσεξία και ἀταξία, καθ' ὅτι τὸ ἄρχον, ἦτοι ὁ ἀνὴρ, ὑπετάχθη εἰς τὸ ἀρχόμενον, ἦτοι τὴν γυναῖκα, και κοινῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς θεολόγους ἡ ἀμαρτία τοῦ Ἀδάμ ὀνομάζεται παρακοή. Μεγάλῃ δὲ ἐστάθῃ ἡ ἀμαρτία τῶν προπατόρων. Α'. διατι ἦσαν ἐν ἀγιότητι και τελείᾳ δικαιοσύνη. Β'. διατι τὸν νοῦν εἶχον πεφωτισμένον μὲ γνώσιν καθαρωτάτην. Γ'. διατι ἡ τῆς θελήσεως αὐτῶν ἐλευθερία ἦτο τελειοτάτη, ὡς ἀνωτέρα παθῶν και τῆς προσβολῆς τῶν ὀρέξεων. Δ'. διότι ἦτον εὐκόλον εἰς αὐτοὺς νὰ φυλάζου τὴν ἐντολὴν ταύτην, οὐ βαρεῖαν οὕσαν και κοπιαστικὴν. Και Ε'. ὅτι αὕτη ἐπροξένησε βλάβην μεγαλωτάτην, διαφθείρασα ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Μεγαλητέρα ὅμως ἐλογίσθη, κατὰ τοὺς θεολόγους, ἡ ἀμαρτία αὕτη εἰς τὴν Εὐάν, παρὰ εἰς τὸν Ἀδάμ, ὡς ἀπατήσασαν αὐτόν. Διὸ και ὁ Σεράχ λέγει (Κεφ. κε'. 24.) «Ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἀμαρτίας, και δι' αὐτὴν ἀποθνήσκομεν πάντες.» Εἶναι δὲ γνώμη τῶν θεολόγων, ὅτι ἂν δὲν ἀμάρτανεν ὁ ἀνθρώπος, ἀθάνατος ἦθελε μετατεθῆ εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα, καὶν και τὸ, πότε ἦθελε μετατεθῆ, οὐδεὶς γινώσκει. Οὐ γὰρ πάντοτε ἐμελλε νὰ διατρίβῃ εἰς τὸν ἐπὶ γῆς Παράδεισον.

ένόησε. Διὰ γὰρ τὸν Κανόνα τοῦτον τῆς πίστεως καὶ οἱ μικροὶ ἔτι μὴν, οἱ μὴδὲν ἁμαρτημάτων εἰς ἑαυτοὺς ἔτι μὴ πλημμελεῖν δυνάμενοι, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἀληθινῶς βαπτίζονται, ἵνα καθαρῶς ἐν αὐτοῖς διὰ τῆς καλιγγενεσίας ὅπερ εἴλκυσαν ἐκ τῆς ἀρχαιογονίας.

Ἑ ρ μ η ν ε ἷ α.

Καὶ τὸ φρόνημα τοῦτο τῆς αἰρετικῆς φρενοβλαβείας ἦτο γέννημα τῶν Πελαγιαίων, τὸ νὰ λέγουσι. δηλαδή, ὅτι τὰ νεογνὰ νήπια δὲν βαπτίζονται εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καθὼς ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δοξάζει, ἀλλὰ καὶ ἐὰν εἴπη τινὰς, ὅτι εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν βαπτίζονται, ἀλλ' ὁμοίως αὐτὰ δὲν ἐσυγκοινωνήσαν κἀνένα μολυσμὸν ἀπὸ τῆν προπατορικῆν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδάμ. (1), ὁ ὁποῖος χρειάζεται διὰ νὰ καθαρῶς μετὰ τὸ βάπτισμα (ἐπει-

(1) Περὶ τῆς συγκοινωνίας ταύτης καὶ μεταδόσεως τοῦ προπατορικῆν ἁμαρτήματος πολλὰ δόξα αἰρετικὰ ἀνεφώθησαν. Οἱ μὲν γὰρ Καρποκρατιανοί, οἱ Πελαγιανοὶ οὗτοι, Ἀρμένιοι, Ἀλβιγῆνσιοι, οἱ νεώτεροι Ἀναβαπτισταὶ καὶ οἱ Σακραμεντάριοι ἐφρόνησαν ὅτι κἀνένας ἄνθρωπος δὲν ἐκοινωνήσαν ἀπὸ τῆν ἁμαρτίαν αὐτῆν. Ὁ δὲ Καλβίνος, ὁ Βούκερος, ὁ Μαρτίνος καὶ ὁ Βέλζης εἶπον, ὅτι μόνον τὰ ἀπὸ τῶν πιστῶν νήπια γεννώμενα δὲν ἐκοινωνήσαν τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας, ἀλλ' ὅχι καὶ τὰ ὑπὸ ἀπίστων γεννώμενα. Ὁ δὲ Σπανγεμγέριος καὶ ὁ Ἰλλυρικὸς καὶ ἄλλοι προπατορικὸν ἁμαρτήμα εἶπον τῆν ἄγνοίαν, ὅπου ἔχει ὁ νοῦς εἰς τὸ ἀληθές, καὶ τῆν κλίσιν ὅπου ἔχει ἡ θέλησις εἰς τὰ κακά, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἡ προπατορικὴ ἁμαρτία, ἀλλὰ ποινὰ καὶ καρποὶ φαρμακευμένοι τῆς φαρμακερᾶς ρίζης τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἃ καὶ ἀδιάβλητα ὀνομάζονται πάθη τῆς φύσεως. Καὶ ἄλλοι μὲν εἶπον, ὅτι ἡ ἁμαρτία αὕτη εἶναι οὐσία τοῦ ἀνθρώπου, μεταδιδόμενη εἰς ὅλους κατ' ἐνέργειαν μοχθηρᾶς προαιρέσεως, εἰς οὐσίαν καὶ φύσιν μεταβληθεῖσαν ἐκάστη. Οἱ δὲ Πελαγιανοί, περὶ ὧν διαλαμβάνει ὁ παρὼν Κανὼν, καὶ μ' ὄλον ὅπου ἀπέβαλον τῆν προπατορικῆν ἁμαρτίαν ἀπὸ ὄλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἤθελον ὁμοίως ὅτι νὰ μεταδίδεται εἰς αὐτὸ κατὰ τινὰ φιλήν μίμησιν. Τὸ δὲ φρόνημα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ὅτι ἡ προπατορικὴ αὕτη ἁμαρτία οὐχὶ οὐσία οὐσα, ἀλλ' ἐκτροπή τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ παρακοή τῆς χρεωστουμένης ὑπακοῆς εἰς τῆν ἐντολήν τοῦ δημιουργοῦ, οὐχὶ ἄγνοια τοῦ νοῦς καὶ κλίσις εἰς τὰ χεῖρω τῆς θελήσεως, ἀλλ' αἰτία καὶ ρίζα τούτων, μεταδίδεται εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἕως καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένους, ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τῆν Κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον, καὶ ὅχι εἰς μόνον τὰ ἀπὸ ἀπίστων γεννώμενα νήπια, ὅχι κατὰ φιλήν σχέσιν ἢ μίμησιν, ἀλλὰ κατὰ ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν κοινωνίαν. Διὸ καὶ τὰ βρέφη ἀληθῶς καὶ κυρίως εἰς ἄφεσιν τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας βαπτίζονται κατὰ τὸν παρόντα Κανόνα, ὡς ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς αὐτῆς κοινωνήσαντα. Ὁθεν καὶ ὁ θεὸς Κυριανός, ἐπιστολῇ νθ'. δὲν πρέπει, λέγει, νὰ ἐμποδίζονται τὰ βρέφη ἀπὸ τὸ βάπτισμα, ἐπειδὴ αὐτὰ εὐκολώτερα ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαμβάνουσιν· οὐ γὰρ τὰ ἐδικὰ τῶν, ἀλλὰ τὰ ξένα ἁμαρτήματα συγχωροῦνται εἰς αὐτά. Ξένον δὲ ἁμαρτήμα λέγει τὸ προπατορικόν, τὸ ὁποῖον ξένον μὲν κατὰ τῆν προαίρεσιν λογίζεται εἰς τὰ νήπια, ἴδιον δὲ, διὰ τῆν κοινωνίαν καὶ μετάδοσιν, καθ' ἣν τὸ μετέλαβον. Τὸ αὐτὸ λέγει περὶ τῶν βρεφῶν καὶ ὁ ἱερὸς Φιρμιλιανὸς ὁ Καισαρείας (ἐπιστολῇ σέ. ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Κυριανοῦ) καὶ ὁ Ὀλυμπιδωρος εἰς τῆν ἐρμηνοσίαν τῆς σειρᾶς τοῦ Ἰωβ σελ. 289. λέγει· «Καὶ γὰρ καὶ τὰ νήπια τῆν πατροπαράδοτον ἔχουσιν ἁμαρτίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ ὁ αὐτός· «Ὁθεν καὶ βαπτίζεται τὰ βρέφη, τὸν διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ ρῦπον ἀποπλυνόμενα.» Τίς δὲ ὁ λόγος, καθ' ὃν καὶ δι' ὃν ἡ τοιαύτη μετάδοσις καὶ κοινωνία

γίνεται; Κυρίως καὶ ἀκριβῶς εἰπεῖν, ἄγνωστός ἐστι καὶ μόνον τῷ Θεῷ γνωστός. Οἱ δὲ θεολογοῦντες, ἐξετάζοντες καὶ περὶ τούτου λέγουσιν, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀδάμ ἦτο πατήρ καὶ ρίζα ὄλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἰς μὲν τὸ σῶμα αὐτοῦ φύσει καὶ δυνάμει ἐμπεριείχοντο ὄλων τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντων ἀνθρώπων τὰ σώματα, ἐν δὲ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, εἰ καὶ μὴ φύσει ὡς τὰ σώματα (ὡσάν ὅπου ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀδάμ δὲν ἐγέννησε τῆν ψυχὴν τοῦ Ἀβελ.) διὰ νὰ μεταδώσῃ οὕτω καὶ τὸ ἐδικόν του ἁμαρτήμα εἰς τῆν ἐξ αὐτοῦ δῆθεν γεννηθεῖσαν ψυχὴν· παρὰ Θεοῦ γὰρ, κατὰ τῆν ἐκκλησιαστικὴν δόξαν, ἐγένετο καὶ ἐκτίσθη ἡ τοῦ Ἀβελ ψυχὴ· ἐκτίσθη ὁμοίως καὶ ἐγένετο παρὰ Θεοῦ ἡ τοῦ Ἀβελ ψυχὴ, ἀλλὰ καὶ κτίζονται παρὰ Θεοῦ πᾶσαι αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί, κατὰ τινὰς μὲν, δημιουργικῶς καὶ ἀμέσως, κατὰ τινὰς δὲ, ἐμμέσως καὶ προνοητικῶς, ἦτοι διὰ τοῦ πρώτου ἐκείνου καὶ ζωτικῆς ἐμφυσήματος, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον (λόγ. εἰς τὸ βάπτισμα), ὅπερ ἄπαξ ἐμπνευσθὲν τῷ Ἀδάμ, ἐνεργεῖ εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ πάντας, κατὰ τὸν σχολιαστὴν Νικήταν, νόμος ἐν τῇ φύσει γενόμενος. Αὐτὸ τοῦτό φησι καὶ ὁ Θεοφύρος Μάξιμος λέγων· «Ψυχῆς μὲν οὖν γένεσις ἐξ ὑποκειμένης ὕλης οὐ γίνεται καθάπερ τὰ σώματα, ἀλλὰ τῷ βουλήματι τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ζωτικῆς ἐμπνεύσεως, ἀρρήτως καὶ ἀγνώστως, ὡς οἶδε μόνος ὁ ταύτης δημιουργός, ἡ ψυχὴ τὸ εἶναι λαμβάνουσα κατὰ τῆν σὺλληψιν ἅμα τῷ σώματι, πρὸς ἐνὸς ἀνθρώπου συμπλήρωσιν ἄγεται.» (Παρὰ τῷ λόγῳ Γενναδίου σελ. 94. κρείστων δὲ εἶναι ἡ τῶν δευτέρων δόξα). Ἀγκαλὰ, λέγω, καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ φυσικὰ εἰς τῆν ψυχὴν τοῦ Ἀδάμ δὲν περιέχονται, ἀλλὰ συνθήκη τινί, ὡς ἀρχηγῶ καὶ γενάρχη, ἐν ἐκείνῃ ἔκαστοι συννοοῦντο ὄλων τῶν ἀνθρώπων αἱ ψυχαί. Διδώντας λοιπὸν ὁ Θεὸς τῆν διαθήκην καὶ τῆν ἐντολήν πρὸς τὸν Ἀδάμ, δὲν τῆν ἔδιδεν εἰς μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τῆν ἔδιδεν καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐνθεωρουμένους εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδάμ. Ὅθεν, ἂν μὲν ἐφύλαττε τῆν διαθήκην ὁ Ἀδάμ, ἤθελε μεταδώσει καὶ τῆν φυλακὴν ταύτην δι' αὐτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ καὶ τῆν διὰ τῆν φυλακὴν ταύτην ὑποσχεθεῖσαν μακαριότητα· ἐπειδὴ δὲ παρέβη ταύτην αὐτός, μετέδωκε παρομοίως δι' αὐτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ τῆν παράβασιν ταύτην καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀπογόνους του, τοὺς σὺν ἐκείνῳ καὶ δι' ἐκείνου, καὶ λαβόντας καὶ παραβάντας τῆν ἐντολήν. Ἀκολούθως δὲ μετέδωκεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὰς διὰ τῆν παράβασιν ταύτην ἀπειληθείσας ποινὰς, τῶσον τὰς προσκαιροὺς τῆς παρούσης ζωῆς, ὅσον καὶ τὰς αἰώνιας τῆς ἐσομένης. Ὅτι δὲ ἅπαντες οἱ ἐξ Ἀδάμ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀδάμ ἔλαβον καὶ ἠθέτησαν τῆν διαθήκην τοῦ Θεοῦ, ὁ πολὺς εἰς τὰς θείας Γραφὰς Ἱερώνυμος ἐρευνήσας, εὑρεῖν ἀνάγκαστον εἰς αὐτάς. Διότι τὸ κατὰ τῆν ἔκδοσιν τῶν ὁ. ἐρμηνευθὲν ρητὸν ἐκεῖνο τοῦ Ὡσηῆ, τὸ λέγον· «Αὐτοὶ δὲ εἰσιν ὡς ἄνθρωπος πα-

δή, ὡς εἴπομεν, ἐκεῖνοι ἐφρόνου, ὅτι δὲν γεννᾶται μὲ τὸν ἄνθρωπον ἢ προπατορικὴ αὐτῆ ἀμαρτία, ὡς τὸν ὅπου αὐτὴ δὲν ἦτο τῆς φύσεως πταίσμα, ἀλλὰ τῆς προαιρέσεως)· τοὺς λέγοντας λοιπὸν τοῦτο αἵρετικούς ἀναθεματίζει ἡ Σύνοδος διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος· Α'. μὲν, διατὶ ὁ τύπος τοῦ εἰς ἄφεςιν ἀμαρτιῶν βαπτίσματος ὅπου γίνεται εἰς τὰ νήπια, δὲν εἶναι κατ' αὐτοὺς ἀληθῆς, ἀλλὰ ψευδῆς καὶ πλαστῆς, ἐπειδὴ, κατ' αὐτοὺς, ἐκεῖνα ἀμαρτίας δὲν ἔχουν διὰ τὸ νὰ συγχωρηθοῦν· Β'. δὲ, διατὶ ὁ Ἀπόστολος μὲ τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι διὰ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Ἀδάμ δηλ., ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ ἔτσι ὁ θάνατος ἐπέρασεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ καὶ ὅλοι ἤμαρτον καθὼς καὶ ὁ Ἀδάμ. Τὸ ρητὸν τοῦτο, λέγω, δὲν δύναται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ νοηθῆ, πάρεξ καθὼς ἡ καθόλου Ἐκκλησία τῶν ὀρθοδόξων τὸ ἐνόησε καὶ τὸ πιστεύει, ὅτι δηλ. καὶ αὐτὰ τὰ νεογέννητα νήπια, ἀγκαλιὰ καὶ νὰ μὴ ἤμαρτον προαιρετικῶς, ὁμῶς ἐτράβιξαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἐκ τοῦ Ἀδάμ τὴν προπατορικὴν ἀμαρτίαν· διὸ καὶ χρειάζονται διὰ τοῦ βαπτίσματος νὰ καθαρῶν ἀναγκαιῶς ἀπὸ αὐτῆν· ὅθεν καὶ εἰς ἄφεςιν ἀμαρτιῶν ἀληθῶς, καὶ οὐ ψευδῶς βαπτίζονται.

ΚΑΝΩΝ ΡΚΒ'. 122.

Ἦρσεν ἵνα, ὅστις δῆποτε εἴποι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἦτινι δικαιούται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, πρὸς μόνην ἄφεςιν ἀμαρτιῶν ἰσχύειν τῶν ἤδη πεπλημμελημένων, καὶ μὴ παρέχειν ἔτι μὴν βοήθειαν πρὸς τὸ μὴ ἕτερα πλημμελεῖσθαι, ἀνάθεμα εἶη. || Τῆς Καρθ. ρκ'. ρκβ'. ρκγ'. ρκδ'. ρκε'. ρκς'. ρκζ'.

Ἑρμηνεία.

Εἰς τρεῖς προτάσεις ἐπεριλάμβανον οἱ Πελαγיאνοὶ τὰ αἵρετικά των φρονήματα. Εἰς μίαν μὲν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, μεταχειριζόμενος μόνον τὰς κατὰ φύσιν δυνάμεις, δύναται νὰ τηρήσῃ ὅλον τὸν νόμον καὶ νὰ δικαιωθῆ, καὶ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ ζωὴν αἰώνιον. Εἰς ἄλλην δὲ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν χρειάζεται κάμμιαν ἐσωτερικὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διεγείρουσαν εἰς τὸ καλὸν, ἢ βοηθοῦσαν, ἢ δικαιούσαν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰς αὐτὸν πρὸς σωτηρίαν τὸ αὐτεξούσιον, ὁ νόμος, ἢ διδασκαλίη καὶ τὸ παράδειγμα. Καὶ εἰς τρίτην, ὅτι ἂν καὶ χάρις παρὰ τοῦ Θεοῦ δίδεται, ὁμῶς αὕτη δίδεται διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ αὐτεξουσίου. Ὅθεν ἀπὸ τῆς β'. ταύτης αὐτῶν προτάσεων κρέμεται καὶ τοῦτο ὅπου διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ἡγοῦν ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἢ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δικαιούσα τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ βαπτίσματι, ἄφεςιν μόνον χαρίζει τῶν προτέρων ἀμαρτημάτων, ἀλλ' ὄχι καὶ βοήθειαν εἰς τὸ νὰ μὴ ἀμαρτάνῃ τινὰς ἄλλην φοράν, δι' ἣ καὶ τοὺς τοῦτο λέγοντας ἀναθεματίζει. Ἡ γὰρ καθολικὴ Ἐκκλησία πιστεύει ὅλον τὸ ἐναντίον, δηλ. ὅτι ἡ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ διδομένη χάρις ἐν τῷ βαπτίσματι, καὶ ἄφεςιν τῶν προτέρων ἀμαρτιῶν παρέχει, καὶ δύναμιν καὶ βοήθειαν εἰς τὸ νὰ μὴ ἀμαρτήσωμεν πλέον, ἂν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἀμέλειαν δὲν ἐκδώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὰς ἀμαρτίας. Δι' ἣ καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· «Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, Κύριε, εἰς τὸ βοηθησαί μοι σπεῦσον. [Ψαλ. ζθ'. 1.] «Καὶ ἡ βοήθειά μου παρὰ Κυρίου» [Ψαλ. ρκ'. 1.] κτλ. καὶ ὁ Πέτρος· «Τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, καὶ αὐτὸ ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.» [Ρωμ. ἡ. 26.] Καὶ μυρία ἄλλα ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς εὑρίσκειται.

ΚΑΝΩΝ ΡΚΓ'. 123.

Ἦρσεν ἵνα, ὅστις δῆποτε εἴποι τὴν αὐτὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὴν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς τοῦτο μόνον ἡμῖν βοηθεῖν, πρὸς τὸ μὴ ἀμαρτάνειν, ὅτι δι' αὐτῆς ἡμῖν ἀποκαλύπτεται καὶ φανεροῦται ἡ γνῶσις τῶν ἀμαρτημάτων, ὥστε γινώσκειν ἃ ἐπιζητεῖν || Τῆς Καρθ. ρκ'. ρκβ'. ρκγ'. ρκδ'. ρκε'. ρκς'. ρκζ'.

ραβαίνων διαθήκην μου, ἐκεῖ κατεφρόνησέ μου» (Κεφ. ς'. ζ'), αὐτὸς ἠρμήνευσεν ἐκ τῶν ἑβραϊκῶν πρωτοτύπων οὕτως· «Αὐτοὶ δὲ, ὡς περ ὁ Ἀδάμ, τὴν διαθήκην μου παρέβησαν.» Καθὼς λοιπὸν ὁ Ἀδάμ παρέβη τὴν ἐντολήν, ἣν ἐδέχθη εἰς τὸ νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔτσι καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντες δι' ἐκείνου, καὶ ἐν ἐκείνῳ ταύτην παρέβησαν, ἣν δηλαδὴ διὰ τοῦ Ἀδάμ εἰς ὅλους ὁ Θεὸς διέθετο. Ἀλλὰ, καὶ καθὼς ὁ Θεὸς δίδωντας τὸν νόμον καὶ τὴν διαθήκην τῆς περιτομῆς εἰς τὸν Ἀβραάμ, τὴν ἔδωκεν ἐνταύτῃ καὶ εἰς τοὺς ἐξ ἐκείνου μέλλοντας γεννηθῆναι (δι' ἣ καὶ τὸ τικτόμενον βρέφος, ἂν δὲν ἤθελε περιτμηθῆ, προστάζει ὁ ἴδιος Θεὸς νὰ ἐξολοθρευέται, ὅτι, φησὶ, τὴν διαθήκην μου διεσκέδασεν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ ὁσφύτι τοῦ Ἀβραάμ ἔτι ἦν, δι' ἐκείνου καὶ ἐν ἐκείνῳ τὴν διαθήκην ταύτην ἔλαβε, καὶ μ' ὅλον ὅπου αὐτὸ κατὰ προαίρεσιν νὰ ἀμαρτάνῃ δὲν ἠδύνατο· τοιοῦτοτρόπως δίδωντας ὁ Θεὸς τὴν ἐντολήν εἰς τὸν Ἀδάμ, ἐνταύτῃ τὴν ἔδωκε καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του. Δι' ἣ καὶ τοῦ

Ἀδάμ αὐτὴν παραβάντος, καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ μήτρῃ βρέφη ταύτην παρέβησαν, ὡς διὰ τοῦ Ἀδάμ ταύτην λαβόντα· ὅθεν καὶ χρειάζονται τῆς μυστικωτέρας περιτομῆς τοῦ βαπτίσματος. Ἀλλὰ τί τὰ πολλά; ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὸ, ἐφ' ᾧ πάντες ἤμαρτον, ὅπου λέγει, εἰς ἓνα λόγον ἐφάνέρωσεν, ὅτι ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἤμαρτον οἱ ἐκ τοῦ Ἀδάμ, ὅπερ ἐρμηνεύων ὁ Θεοφύλακτος λέγει· «Πεσόντος ἐκείνου, οἱ μὴ φαγόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, γεγονάσιν ἐξ ἐκείνου θνητοί, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ πταίσαντες, διότι ἐκεῖνος ἔπταισεν.» Ὁ ὕλικός τρόπος δὲ, διὰ μίσην τοῦ ὁποῦ τοῦ προπατορικὸν αὐτὸ ἀμάρτημα μεταδίδεται, κοινῶς οἱ Θεολόγοι λέγουσιν, ὅτι εἶναι ἡ ἐμπαθῆς καὶ φιλήδονος φύσις τοῦ σπέρματος, ἐξ οὗ συλλαμβανόμεθα. Δι' ἣ καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς μὴ ἐκ σπέρματος γεννηθέντα, ἀνώτερον ὁμολογοῦμεν τοῦ προπατορικῶ ἀμαρτήματος. Ἐβραϊσθῆν ἢ ὑποσημείωσις αὕτη ἐκ τοῦ ἀνεκδότου Θεολογικοῦ τοῦ κλεινοῦ Εὐαγγελίου.

καὶ ἂν δεῖ ἐκκλίνειν οὐ μὴν δι' αὐτῆς ἡμῖν παρέχεται, ἵνα ὅπερ γινώμεν ποιητέον, καὶ ποιῆσαι ἔτι μὴν ἀγαπήσωμεν καὶ ἰσχύσωμεν, ἀνάθεμα εἶη. Τοῦ γὰρ Ἀποστόλου λέγοντος ὅτι «ἡ γινῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ» [ἀ. Κορινθ. ἡ. 1.], ἀσεβὲς πάνυ ἐστὶ πιστεύειν, πρὸς μὲν τὸ φυσιοῦν ἡμᾶς ἔχειν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, πρὸς δὲ τὸ οἰκοδομεῖν, μὴ ἔχειν, ὁπόταν ἐκάτερον δῶρόν ἐστι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ εἰδέ- ναι τί ποιεῖν δεῖ, καὶ τὸ ἀγαπᾶν ὃ δεῖ ποιεῖν, ἵνα τῆς ἀγάπης οἰκοδομούσης, ἡ γινῶσις φυσιοῦν μὴ δυ- νηθῆ, ὡσπερ ἐκ τοῦ Θεοῦ γέγραπται· «Ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γινῶσιν.» [Ψαλμ. 37. 10.] Οὕτως ἔτι μὴν γέγραπται, «Ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν.» [ἀ. Ἰωάν. δ'. 7.]

Ἐ ρ μ η ν ε ε α.

Καὶ διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος ἀναθεματίζει ἡ Σύνοδος τοὺς Πελαγιανούς καὶ Κελεστιανούς, τοὺς λέγοντας ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, κατὰ τοῦτο μόνον μᾶς βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ μὴ ἀμαρτάνωμεν, καθὼς δι' αὐτῆς γινώσκουμεν, ποῖα πρέπει νὰ ζητῶμεν καὶ νὰ κάμνωμεν, ἤτοι τὰ καλὰ, καὶ ποῖα πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν, ἤτοι τὰ κακὰ, καὶ ὅχι ὅτι μᾶς χαρίζει καὶ τὸ νὰ ἀγαπήσωμεν, καὶ τὸ νὰ ἐνδυναμωθῶμεν νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνα τὰ καλὰ, ὅπου γινώσκουμεν. Ἐξ ἑαυτοῦ γὰρ καὶ τὰ δύο δῶρα εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ γινῶσις καὶ ἡ ἀγάπη. Διότι περὶ μὲν τῆς γινῶσεως λέγει ὁ Δαβὶδ· «Ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γινῶσιν» περὶ δὲ τῆς ἀγάπης λέγει ὁ ἡγαπημένος Μαθητῆς· «Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ. Καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲ ἀσεβὲς εἶναι τὸ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δίδει μὲν εἰς ἡμᾶς γινῶσιν, ἧτις μοναχὴ οὖσα, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, φυσιοῦ, ἤτοι οἴησιν προξενεῖ, δὲν δίδει δὲ καὶ ἀγάπην, ἧτις οἰκοδομεῖ καὶ ἐνδυναμοῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐργασθῶμεν τὸ ἀγαθόν. Ὡστε, καθὼς εἶναι δῶρον τῆς θείας χάριτος τὸ νὰ γινώσκουμεν τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, ἔτσι παρομοίως εἶναι καὶ τὸ νὰ ἀγαπῶμεν ὅ,τι πρέπει νὰ κάμνωμεν. Ἀποδίδεται δὲ, ἡ μὲν γινῶσις εἰς τὸν νοῦν, ἡ δὲ ἀγάπη, εἰς τὴν θέλησιν, τὰς δύο πρῶ- τας καὶ κυριωτέρας δυνάμεις τῆς ψυχῆς.

ΚΑΝΩΝ ΡΚΑ'. 124.

Τῆς Καρθ. || Ἦρσεν ἵνα, ὅστις δήποτε εἶποι, διὰ τοῦτο τὴν χάριν ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης δεδόσθαι, ρκ'. ρκβ'. ρκγ'. ρκδ'. ρκε'. ρκς'. ρκζ'. || ἵνα ὅπερ ποιεῖν διὰ τοῦ αὐτεξουσίου δυνάμεθα, εὐχερεστέρως πληρῶμεν διὰ τῆς χάριτος, ὡς ἂν εἰ καὶ ἡ χάρις μὴ ἐδίδοτο, οὐκ εὐχερῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως ἠδυνάμεθα καὶ δίχα ἐκείνης ἔτι μὴν πληρῶσαι τὰς θείας ἐντολάς, ἀνάθεμα εἶη. Περὶ γὰρ τῶν καρπῶν τῶν ἐντολῶν ὁ Κύριος ἐλά- λει, ὅπου οὐκ εἶπε, Χωρὶς ἐμοῦ δυσχερῶς δύνασθε ποιεῖν, ἀλλ' εἶπε, Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. [Ἰωάν. ιε'. 5.]

Ἐ ρ μ η ν ε ε α.

Καὶ οὗτος ὁ Κανὼν ἀναθεματίζει τοὺς Πελαγιανούς καὶ Κελεστιανούς, ὅτι, ἐπειδὴ ἔκαμεν ἡμᾶς αὐτεξου- σίους (1) ὁ Θεὸς, ἠμποροῦμεν ναὶ καὶ χωρὶς τὴν θείαν χάριν νὰ τελειώσωμεν τὰς ἐντολάς, ἂν καὶ ὅχι μὲ εὐκο-

(1) Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας νεωτέρους Θεολόγους καὶ μεταφυσικοὺς, δὲν ἤξεύρω πῶς καὶ ἀπὸ ποῖαν αἰτίας, δὲν ἠκρι- βολόγησαν τὸν περὶ τοῦ αὐτεξουσίου λόγον, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς ὄρισαν, πῶς αὐτὸ εἶναι μία λογικὴ δύναμις, καθ' ἣν αὐτεξουσίως ἡ ψυχὴ κινεῖται εἰς τὸ ἀγαθόν καὶ εἰς τὸ κακόν, ἄλλοι δὲ, πῶς εἶναι μία ἐλευθεριότης τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν αὕτη θέλει ἐπίσης τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐπίσης τὸ κακόν. Ὅτι δὲ οἱ ὀρι- σμοὶ οὗτοι δὲν εἶναι ὀρθοί, δηλόν ἐστιν. Εἰ μὲν γὰρ αὐτὸ εἶναι δύναμις, κατὰ τὴν ὁποῖαν κινεῖται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ καλόν καὶ εἰς τὸ κακόν, πρῶτον μὲν ἡ δύναμις αὕτη ἢ εἰς τὸ κακόν, οὔτε εἶναι, οὔτε λέγεται κυρίως δύναμις, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδυναμία, ἀσθένεια καὶ ἑλλειψίς (κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον, περὶ θείων ὀνομάτων Κεφ. δ'), ἐπειδὴ οὐκ ἔλαβε δύναμιν ἡ ψυχὴ εἰς τὸ κακόν, ἀλλὰ ἐξ ἀδυναμίας, καὶ ἀσθενείας, καὶ ἑλλείψεως, τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ μένῃ ἐν τῷ ἀγαθῷ, πίπτει εἰς τὸ κακόν. Ἄλλ' οὔτε λογικὴ ἠμπορεῖ νὰ λέγεται ἡ τοιαύτη εἰς τὸ κακόν δύνα- μίς, ἀλλὰ μᾶλλον ἄλογος καὶ ἀσυλλόγιστος· ἐξ ἀλογίας γὰρ τὸ κακόν γίνεται, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἀρεοπαγίτην (αὐτόθι). Δεύτερον· ὅτι, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τοιαύτην δύναμιν εἰς τὸ κακόν, ἔπεται νὰ ἦναι αἷτιος ὁ Θεὸς τοῦ κακοῦ ὃ τὴν τοιαύτην δύναμιν δόσας,

ὃ δὲ ἄνθρωπος νὰ ἦναι ἀναίτιος ὃ τὴν τοιαύτην δύναμιν μετα- χειριζόμενος. Καὶ πῶς ὁ μὲν αἷτιος τούτου Θεὸς κολάζει, ὃ δὲ ἀναίτιος ἄνθρωπος ὃ προαιρούμενος τὸ κακόν κολάζεται; ἀδικία γὰρ τοῦτό ἐστι. Τρίτον, ὅτι, ἂν ἡ τοιαύτη εἰς τὸ κακόν δύνα- μίς ἦτο φύσει τῇ ψυχῇ δεδομένη, ἔπρεπε νὰ συνιστᾷ μᾶλλον, καὶ ὅχι νὰ φθειρῇ τὴν μεταχειριζομένην ταύτην ψυχὴν. Τέταρ- τον, διατὶ ὑποτίθεται καὶ τὸ κακόν ὡς ἂν παρομοίως μὲ τὸ κα- λόν, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. Καὶ πέμπτον ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς προαιρετικῆς δυνά- μεως τῆς ψυχῆς, ἔπρεπε παρομοίως μὲ τὸ ἀντικείμενον ἀγαθόν ὅχι νὰ φθειρῇ, ἀλλὰ νὰ τελειοῖ τὴν εἰς τοῦτο κινουμένην ψυχὴν. Ἄλλὰ μὴν ταῦτα ἔλα εἶναι ἄτοπα, καὶ βλάβη, καὶ αἰρετι- κά. Λοιπὸν οἱ ἀνωτέρω ὀρισμοί, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ταῦτα ἔπον- ται, δὲν εἶναι ὀρθοί. Ταῦτα τὰ ἴδια ἄτοπα ἀκολουθοῦν καὶ εἰς ἐκείνους ὅπου λέγουν, πῶς τὸ αὐτεξούσιον εἶναι ἐλευθεριότης τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν αὕτη ἐπίσης θέλει τὸ καλόν, καὶ ἐπίσης τὸ κα- κόν. Μὴ γένοιτο γὰρ ποτε νὰ ἔδωκεν ὁ Θεὸς ὃ ἀδτάγαθος τοι- αύτην ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ κινῆται εἰς τὸ κακόν. Ἄπαγε! φησὶ γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· «Οὐκ ἐνετείλατο οὐ- δενὶ ἀσεβεῖν, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενὶ ἀμαρτάνειν». (Σειράχ

λίαν, ἀλλὰ μὲ δυσκολίαν, διὰ δὲ τῆς θείας χάριτος εὐκολώτερα δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν ταύτας (1), ἐπειδὴ καὶ ὁ Κύριος, ὁμιλῶντας διὰ τὰς θείας ἐντολάς, δὲν εἶπε, Χωρὶς ἐμοῦ δύνασθε νὰ κάμετε ταύτας μὲ δυσκολίαν, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπε, Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Οὐτε μὲ εὐκολίαν, οὐτε μὲ δυσκολίαν δηλ. ὥστε τὸ πᾶν εἶναι τῆς θείας χάριτος, καὶ χωρὶς αὐτῆς οὐδὲν κατορθῶσαι δυνάμεθα (2).

ιε'. 20.). Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν εἶναι αὕτη, ὅτι ὁ Θεὸς μόνος ἀγαθὸς ὢν, μᾶλλον δὲ αὐτοαγαθότης, ἐποίησε καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀγαθόν. Δὲν ἠθέλησεν ὅμως καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ εἰς τὸ ἀγαθόν (ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ ἴδιον), ἀλλὰ ἐποίησεν αὐτὸν αὐτεξούσιον, καθ' ὁμοίωσιν ἐδικτὴν του (καὶ αὐτὸς γὰρ ἐστὶν αὐτεξούσιος), ἥτοι τοῦ ἔδωκε μίαν φυσικὴν δύναμιν μετὰ λόγου ὀρεκτικὴν (ὡς λέγει ὁ Θεὸς Μάξιμος, διαλέξει πρὸς Πύρρον), μὲ τὴν ὅποσαν νὰ κινήται εἰς τὸ καλὸν ὅχι ἠναγκασμένως καὶ βιαίως, ἀλλ' αὐτεξουσίως καὶ θεληματικῶς, φερόμενος εἰς αὐτὸ τόσον ἀπὸ τὸν ἔμφυτον λόγον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀντικειμένον του τὴν ἀλήθειαν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν ἔμφυτον θέλησιν, ἥτις ἔχει ἀντικειμένον τῆς τὸ ἀγαθόν, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης· «Ἀγαθόν ἐστὶν, οὐ πάντα ἐφέεται», καὶ τοῦτο ἴσως ἐφανέρωσεν ὁ Σειράχ λέγων· «Αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ» (Κεφ. ιε.), ἤγουν τὸν ἀφῆκε νὰ θελήσῃ καὶ αὐτὸς αὐτεξουσίως τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ λόγου του, διὰ νὰ ἔχῃ καὶ μισθὸν περισσότερον, καὶ τὸ ἀγαθὸν νὰ λογίζεται ὡς ἐδικόν του, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, «Ἐν ἡ τοῦ ἐλομένου τὸ ἀγαθὸν οὐχ ἦττον, ἢ τοῦ παρασχόντος τὰ σπέρματα.» Τοσοῦτον δὲ εἶναι μακρὰν ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ νὰ δώσῃ δύναμιν τινὰ αὐτεξούσιον ἢ ἐλευθερίαν εἰς τὸ νὰ κινήθῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ κακόν, ὥστε ὅπου καὶ ἐντολήν τοῦ ἔδωκε προφυλακτικὴν τοῦ νὰ μὴ κινήθῃ εἰς αὐτὸ, καὶ ἀπειλὴν θανάτου, ἂν εἰς αὐτὸ κινήθῃ. Τούτων οὕτως εἰρημένων, συνάγεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθη παρὰ Θεοῦ καὶ εἶναι αὐτεξούσιος, ἀλλὰ διὰ νὰ κινήται εἰς μόνον τὸ καλόν, καὶ ὅχι καὶ εἰς τὸ κακόν, καὶ ἔχει δύναμιν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὸ νὰ κάμῃ μόνον τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ὅχι τὰ κακά. Καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Ἀπόστολος ἔλεγε· «Κτισθέντες ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς (ἀλλ' ὅχι καὶ ἐπὶ κακοῖς), ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν» (Ἐφ. β'. 10.). Εἰ δὲ καὶ προτείνει τινὰς τὰ ρητὰ τοῦ Σειράχ (ἢ καὶ ἄλλων Πατέρων τινῶν), τὸ, «παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ, οὐ ἐὰν θέλῃς ἐκτενεῖς τὴν χειρὰ σου,» καὶ τὸ, «ἐναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος· καὶ εἰ ἐὰν εὐδοκήσῃ, δοθήσεται αὐτῷ.» (Κεφ. ιε.), μὲ τὰ ὁποῖα φαίνεται πῶς δοξάζει ὁ σοφὸς μέσην τινὰ δύναμιν τῆς θελήσεως, καθ' ἣν νεύει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ καλόν καὶ εἰς τὸ κακόν· ἀποκρινόμεθα πρῶτον, ὅτι ταῦτα τὰ λέγει, καθὼς ἐκατέστησεν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸν του μετὰ τὴν παράβασιν, ποτὲ μὲν θέλων τὸ καλόν, ποτὲ δὲ τὸ κακόν, καὶ ὅχι καθὼς τὸν ἔκαμε, καὶ καθὼς τὸν θέλει ὁ Θεός· καὶ δεύτερον, ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Σειράχ ὅπου λέγει ταῦτα ἀνωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ Κεφαλαίου, ὡσπερ διορθώνοντας τὰ εἰρημένα, συγκλείει τὴν θέλησιν εἰς μόνον τὸ καλόν, καὶ ὅχι εἰς τὸ κακόν, καὶ λέγει, πῶς ὁ Θεὸς δὲν ἔδωκεν ἐντολήν εἰς κἀνένα νὰ ἀσεβῇ, οὐδὲ ἔδωκεν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν εἰς κἀνένα νὰ ἀμαρτάνῃ· «Καὶ οὐκ ἐνετείλατο οὐδενὶ ἀσεβεῖν, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενὶ ἀμαρτάνειν» (αὐτόθι).

(1) Τοῦτο τὸ ἴδιον φρόνημα εἶχον καὶ οἱ Ἡμιπελαγίανοι, οἵτινες κατὰ τοῦτο διέφερον ἀπὸ τοῦς Πελαγίανους, καθ' ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγον, ὅτι ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου ἡμῶν κρέματα ὅλη ἡ σωτηρία ἡμῶν, οὗτοι δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς σωτηρίας εἶναι ἀπὸ τοῦ αὐτεξουσίου, χρειάζεται ὅμως νὰ ἀκολουθῇ καὶ ἡ χάρις ὅχι καὶ νὰ προηγηθῇ, εἰμὴ κἀποτε. Ἀνατρέπεται ὅμως καὶ αὕτη ἡ δόξα καὶ διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος καὶ διὰ τῶν

Γραφῶν. Ὁ γὰρ Ἀπόστολος λέγει· «Αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἡμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν.» (Φιλιππησίους Κεφ. β'.) καὶ πάλιν· «Οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμέν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαι τι καὶ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ» (β'. Κορινθ. γ'.), τὸ ὁποῖον τοῦτο ρητὸν προβάλλων ὁ Ἀδύουστίνος κατὰ τῶν Ἡμιπελαγίανων (βιβλ. περὶ προορισμοῦ τῶν ἀγίων, Κεφ. β'.) λέγει· «Ὡς ζυγιάσουσιν καλὰ τὰ λόγια ταῦτα οἱ νομίζοντες ὅτι ἀπὸ λόγου μας εἶναι τῆς πίστεως ἡ ἀρχή, ἐκ δὲ τοῦ Θεοῦ, ἡ τῆς πίστεως παραπλήρωσις· διότι, ποῖος δὲν ἠξέουρι, ὅτι πρῶτον εἶναι τὸ λογίσασθαι, καὶ ὕστερον τὸ πιστεῦσαι; Ὡστε κατὰ τὸν αὐτὸν (βιβλ. εἰς τὸν Ἰωάννην)· «τῷ ἐν αὐτῷ ἐνεργοῦντι Χριστῷ συνεργεῖ ὁ ἄνθρωπος εἰς σωτηρίαν αἰώνιον καὶ εἰς δικαιοσύνην.» Ἐφη δὲ καὶ ὁ Σολομών· «Καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου.»

(2) Ἐπειδὴ διαφόρους χάριτας ἀνέφερον οἱ προλαβόντες Κανόνες, ἐστοχάσθημεν νὰ δώσωμεν μίαν καθολικὴν εἰδήσιν περὶ αὐτῶν. Ὅθεν ἀφίνοντες τὰς περὶ χάριτος διαφόρους διαιρέσεις τῶν σχολαστικῶν, λέγομεν τὰς κοινὰς καὶ ὁμολογουμένας παρὰ πάντων τῶν Θεολόγων ταύτας. Ἡ χάρις, ἄλλη μὲν λέγεται προκαταρκτικὴ καὶ φωτιστικὴ, ἥτις πᾶσιν ἀνθρώποις δίδεται, χωρὶς συνεργείας τοῦ αὐτεξουσίου· προηγείται γὰρ αὐτοῦ, ἵνα γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀλήθειαν τῶν θείων προσταγμάτων καὶ ἐλευθέρως συγκατατεθῇ. (Περὶ ταύτης τῆς χάριτος τῆς προκαταρκτικῆς λέγει ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας ἐρμηνεύων τὸ «Οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, λέγων· Γνωθὶ τὸν Κύριον.» (ἐν Κεφ. η'. τῆς πρὸς Ἑβρ.)· «Τοῦ Θεοῦ τὴν φύσιν ἡμῶν τῇ προλήψει θεώσαντος, ἔλαμψεν ἐν ταῖς πάντων ψυχαῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας φῶς, καὶ οἶόν τις ἐπιτηδειότης ἐνετέθη τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ὑπὸ τῆς χάριτος πρὸς τὸ τὸν ὄντως εἰδέναι Θεόν»)· ἄλλη δὲ λέγεται χάρις ἐνδυναμοῦσα, ἥτις ἐνισχύει τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν εἰς τὸ νὰ ἀγαπήσῃ τὸ ἀγαθόν, οὐκ ἀναγκάζουσα, ἀλλὰ μετ' ἡδονῆς αὐτὴν πείθουσα· ἄλλη συνεργούσα, ἥτις μετὰ τοῦ ἐνεργοῦντος τὸ ἀγαθὸν συνεργεῖ, ἵνα εἰς ἕκθασιν καὶ τέλος φέρῃ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ· ἄλλη λέγεται διαμένουσα καὶ δικαιούσα, ἥτις κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ διαμῆνῃ ἐν τῷ ἀγαθῷ μέχρι τέλους, μόνους κληρουμένη τοῖς προωρισμένοις· ἄλλη λέγεται ἐκτικὴ καὶ καθ' ἕξιν, ἥτις εἰς βάθος εἶναι ἐγκυκλολαμμένη τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μένουσα, τόσον ὅταν ἐνεργῇ τὸ ἀγαθόν, ὅσον καὶ ὅταν δὲν τὸ ἐνεργῇ· καὶ αὕτη μόνον τοῖς προωρισμένοις δίδεται, Θεοῦ ἀγάπη καὶ ἀρραβῶν, καὶ χάριμα ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς ὀνομαζομένη· παρὰ δὲ τοῦ Βασιλείου ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγίου Πνεύματος (Κεφ. κς'.) καὶ παρὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου (βιβλ. δ'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν) μὲ τὴν τέχνην παρομοιαζομένη, ἥτις ἀεὶ μὲν εὐρίσκεται καθ' ἕξιν ἐν τῷ τεχνίτῃ, οὐκ ἀεὶ δὲ, οὐδὲ ἀδιαλείπτως τὰς ἐνεργείας προβάλλει. Αἱ μὲν οὖν τρεῖς πρῶται χάριτες, ἡ προκαταρκτικὴ, λέγω, ἡ ἐνδυναμοῦσα καὶ ἡ συνεργούσα, δίδονται καὶ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες πρὸς καιρὸν εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ χάριτι, ὕστερον δὲ ἐκπίπτοντες κολάζονται, αἱ δὲ δύο, ἡ διαμένουσα καὶ ἡ ἐκτικὴ, εἰς μόνους τοὺς προωρισμένους, ὃν τὸ αὐτεξούσιον μένει ἐδραῖον εἰς τὸ ἀγαθόν καὶ τὴν ἀρετὴν, δι' ὃ καὶ μόναι αὐταὶ ἐπισφραγίζουσι τὸν προορισμὸν καὶ τὰ τοῦ προορισμοῦ ἔργα καὶ ἀποτελέσματα κυρίως λέγονται. Αἱ δὲ τρεῖς ἀνωτέρω καταχρηστικῶς

ΚΑΝΩΝ ΡΚΕ'. 125.

Τῆς Καθ.
ρκ'. ρκδ'. ρκβ'.
ρκγ'. ρκδ'. ρκδ'.
ρκζ'. ρκζ'.

Ἦρεσεν ἵνα, ὅπερ εἶπεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀπόστολος «Ἐάν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς ἀπατῶμεν, καὶ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν». [ἀ. Ἰωάν. ἀ. 8.] Ὅστις δὴποτε οὕτω παραληπτέον νομίσῃ, ὡς εἰπεῖν διὰ ταπεινοφροσύνην μὴ ὀφείλῃν λέγεσθαι ἡμᾶς μὴ ἔχειν ἁμαρτίαν, οὐχ ὅτι ἀληθῶς οὕτως ἐστίν, ἀνάθεμα εἶη. Ἐπακολουθεῖ γὰρ ὁ Ἀπόστολος καὶ προξεύγνυσιν οὕτως «Ἐάν δὲ ὁμολογήσωμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ὅστις ἀφήσει ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρῖσει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας». [Αὐτόθ. 9]. Ἐνθα πάνυ δεδήλωται τοῦτο μὴ μόνον ταπεινοφρόνως, ἀλλ' ἐτι μὴν ἀληθῶς λέγεσθαι. Ἡδύνατο γὰρ ὁ Ἀπόστολος εἰπεῖν, ἐάν εἴπωμεν οὐκ ἔχομεν ἁμαρτίαν, ἑαυτοὺς ὑψοῦμεν, καὶ ταπεινοφροσύνη ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' εἰπὼν, ἑαυτοὺς ἀπατῶμεν, καὶ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν, πάνυ ἀπέδειξε τὸν λέγοντα ἑαυτὸν μὴ ἔχειν ἁμαρτίαν, μὴ ἀληθεύειν, ἀλλὰ ψεύδεσθαι.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ τὰ δόγματα τῶν Πελαγιαίων ἐσυμφώνουν τρόπον τινὰ μὲ τὰ τῶν Μασσαλιανῶν (1), καθ' ὃ καὶ ἐκεῖνοι καὶ τοῦτοι τὴν ἀρχὴν τῆς σωτηρίας ἔθετον ὄχι προηγουμένως εἰς τὴν Θεϊαν χάριν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνθρώπινην δύναμιν ἀκολουθῶς, ἐπειδὴ καὶ οἱ Μασσαλιανοὶ κακῶς ἐφρόνουν, ὅτι ὅταν ἔλθῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὸν ἄνθρωπον αἰσθητῶς καὶ δρατῶς, ἐλευθερῶναι αὐτὸν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ πλέον δὲν χρειάζεται νὰ κάμῃ αὐτὸς νηστείας ἢ ἄλλους ἀγῶνας θεοφιλεῖς, τοιοῦτοτρόπως φρονούντες καὶ οἱ Πελαγιανοὶ, ἴσως ἔλεγον, ὅτι ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Ἰωάννης, τὸ, ἀνίσως εἰποῦμεν ὅτι δὲν ἔχομεν ἁμαρτίαν, πλανοῦμεν τὸν ἑαυτὸν μας καὶ δὲν λέγομεν τὴν ἀλήθειαν· τοῦτο δὲν λέγεται κατὰ ἀλήθειαν ἀπὸ τοὺς ἁγίους (καθ' ὅτι δηλ. ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὰ πάθη διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἁμαρτίας εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἔχουν, οὔτε νὰ κάμουν ἢμποροῦν), ἀλλὰ μόνον λέγεσθαι διὰ ταπεινοφροσύνην. Ὅθεν τοὺς τοῦτο λέγοντας ἀναθεματίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὡς παρεξηγούντας αὐτό. Λέγει γὰρ ἀκολουθῶς ὁ ἴδιος Ἰωάννης, ἀνίσως δὲ ὁμολογήσωμεν τὰς ἁμαρτίας μας, πιστὸς καὶ δίκαιος εἶναι ὁ Κύριος, ὅστις θέλει συγχωρήσει τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ θέλει μας καθαρῖσει ἀπὸ κάθε ἀδικίας. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα λόγια γίνεται φανερόν, ὅτι ὄχι διὰ ταπεινώσιν, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν ἀπὸ τοὺς ἁγίου λέγεται τὸ ἀνωθεν ρητόν, ἐπειδὴ ἢμποροῦσε νὰ εἴπῃ ὁ Ἀπόστολος, ἀνίσως εἰποῦμεν ὅτι δὲν ἔχομεν ἁμαρτίαν, ὑπερηφανευόμεθα, καὶ ταπεινοφροσύνη δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς. Ὅθεν τοῦτο οὐ λέγων, ἀποδεικνύει, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου λέγει, ὅτι δὲν ἔχομεν ἁμαρτίαν, δὲν ἀληθεύει, ἀλλὰ ψεύδεται (2).

ΚΑΝΩΝ ΡΚΣ'. 126.

Τῆς Καθ.
ρκ'. ρκδ'. ρκβ'.
ρκγ'. ρκδ'. ρκδ'.
ρκζ'. ρκζ'.

Ἦρεσεν ἵνα, ὅστις δὴποτε εἴποι ἐν τῇ Δεσποτικῇ εὐχῇ, διὰ τοῦτο λέγειν τοὺς ἁγίους, «ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν», [Ματθ. 5'. 12.] οὐχ ὅτι ὑπὲρ ἑαυτῶν τοῦτο λέγουσιν, ἐπειδὴ αὐτοῖς λοιπὸν οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖα αὕτη ἢ αἴτησις, ἀλλ' ὑπὲρ ἄλλων, τῶν ὄντων ἐν τῷ λαῷ αὐτῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ μὴ λέγειν ἕνα ἕκαστον τῶν ἁγίων. ἄφες μοι τὰ ὀφειλήματά μου, ἀλλ' ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν», [Λουκ. ια'. 4.] ὡς ὑπὲρ ἄλλων τούτων μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν δίκαιον αἰτοῦντα νοεῖσθαι, ἀνάθεμα εἶη. Ἅγιος γὰρ καὶ δίκαιος ἦν Ἰακώβος ὁ Ἀπόστολος, ὅτε ἔλεγεν «Ἐν πολλοῖς γὰρ ἁμαρτάνομεν πάντες.» [Ἰακώβ γ'. 2.] Ἐπει, διὰ τί προστίθεται τὸ, πάντες; εἰ μὴ, ἵνα ἢ ἔννοια αὕτη ἀρμοσθῇ, καὶ (3) τῷ ψαλμῷ, ὅπου ἀναγινώσκεται «Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρῖσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιοθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν». [Ψαλμ. ρμβ'. 2]. Καὶ ἐν τῇ εὐχῇ τοῦ Σολομῶντος τοῦ σοφωτάτου «Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐχ ἤμαρτε». [γ'. Βασιλ. ἡ. 46]. Καὶ ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ ἁγίου Ἰῶβ τὸ, «Ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου» σημαίνει, ὥστε εἰδέναι πάντα ἄνθρωπον τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ. [Ἰῶβ λζ'. 7.] Ὅθεν ἐτι μὴν ὁ ἅγιος καὶ δίκαιος Δανιήλ ὁ Προφήτης, πληθυντικῶς λέ-

ἔργα τοῦ προορισμοῦ ὀνομάζονται, καθ' ὃ τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν σωζόμενον εὐκολύνουσι (Παρά τῷ θεολογικῷ τοῦ Κορέσσιου).

(1) Δι' ὃ καὶ ἡ γ'. Σύνοδος ὁμοῦ μὲ τοὺς Κελεστιανούς τούτους ἢ Πελαγιανοὺς καθείλον καὶ τοὺς Ἐνθουσιαστὰς καὶ Εὐχίτας, ἦτοι Μασσαλιανούς. Ὅρα Δοσίθεον σελ. 278. καὶ εἰς τὰ ἐκείνης πρακτικά.

(2) Σημειῶσαι ὅτι ἁμαρτίας ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Κανὼν, ὄχι τὰς θανασίμους (διατὶ αὐτὰς κάμνοντες οἱ ἅγιοι δὲν μένουσι πλέον ἅγιοι), ἀλλὰ τὰς συγγνωστάς, αἱ ὁποῖαι, οὔτε τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην φθείρουν, οὔτε κάμνουν τὸν ἄνθρωπον ἐχθρόν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔνοχον εἰς τὸν αἰώνιον θάνα-

τον, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ὑποκείμενοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι, καὶ μένουσι πάλιν ἅγιοι (πλὴν μόνου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου)· αὐταὶ δὲ εἶναι, κατὰ τὸν Κορέσσιον καὶ τὸν Χρῦσανθον, ὁ ἀργὸς λόγος, ἢ πρώτη κίνησις τοῦ θυμοῦ, ἢ τῆς ἐπιθυμίας, τὸ παιγνιώδες ψεῦδος καὶ τὰ ὅμοια. Μόνος γὰρ ὁ Θεὸς εἶναι πάντῃ ἀκίνητος εἰς τὸ κακόν, Ἄγγελοι δὲ καὶ ἅγιοι, ἂν ἦναι τέλειοι, ἀκίνητοι μὲν τελείως δὲν εἶναι εἰς τὸ κακόν, ἀλλὰ δυσκολοκίνητοι, καὶ πολλῶν μᾶλλον οἱ ἅγιοι, ὡς σῶμα φοροῦντες, καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ πολεμούμενοι, εὐκολώτερα ἀπὸ τοῦ Ἄγγελου δύνανται εἰς τὸ κακόν νὰ τραποῦν.

(3) Ἴσως καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται δηλ.

Λονεικίαι ὕστερον μεταξύ τῶν Ἐπισκόπων περὶ τῶν διοικήσεων ἀνεφύησαν καὶ ἀναφύονται, οἷς τότε οὐ τελεία δοκεῖ γενέσθαι πρόνοια, νῦν ἐν ταύτῃ τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ ἤρρεσεν ἵνα, ὅπου δῆποτε καθολικῆ ἐγένετο ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Δονάτου, καὶ διαφόροις θρόνοις ἀνήκουσαι ἦσαν, ἐν οἰωδῆποτε καιρῷ ἑνώσις ἐκεῖ ἐγένετο, ἢ ἔσται, εἴτε πρὸ τῶν νόμων, εἴτε μετὰ τοὺς νόμους, ἐκείνῳ τῷ θρόνῳ ἀνήκωσιν, ᾧ τινι ἢ ἔκπαλαι ἐκεῖ ὑπάρξασα καθολικῆ ἀνήκεν (1) οὕτω δηλαδὴ, ἵνα, εἴπερ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τῶν Δονατιστῶν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐνότητα ἐπέστρεψαν, ἐξίσου πρὸς ἀλλήλους διέλωσι τὰς οὕτως εὕρισκομένας διοικήσεις, ἐνθα ἦσαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη, τουτέστιν, ἵνα ἄλλοι τόποι πρὸς ἐκεῖνον, καὶ ἄλλοι πρὸς ἐκεῖνον ἀνήκωσιν οὕτως, ἵνα ὁ παλαιότερος ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ μερίζῃ, καὶ ὁ ἥττων ἐπιλέγῃται. Εἰ δὲ τυχὸν εἰς ἔσται τόπος, προσχωρήσῃ, ᾧ τινι μᾶλλον γειτνιαζῶν εὕρισκεται. Ἐὰν δὲ ἀμφοτέροις τοῖς θρόνοις ἴσως γειτνιαζῇ, ἐκείνῳ παραχωρηθῇ, ὃν τὸ πλῆθος ἐπιλέγῃται. Εἰ δὲ τυχὸν οἱ ἀρχαῖοι καθολικοὶ τὸν ἴδιον θελήσουσι, καὶ οἱ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Δονάτου μεταστρέψαντες τὸν ἴδιον, τῶν πλειόνων ἢ γνώμη προτιμηθῇ τῶν ὀλιγωτέρων. Εἰ δὲ τὰ μέρη εἰσὶν ἴσα, τῷ παλαιότερῳ Ἐπισκόπῳ καταλογισθεῖη. Ἐὰν δὲ οὕτω πλείστοι οἱ τόποι εὕρεθῶσιν, ἐν οἷς ἀμφοτέρω τὰ μέρη εἰσὶν, ὡς μὴ δύνασθαι ἐξίσου μερισθῆναι, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αὐτῶν τόπων ἀνίσου ὑπάρχοντος, πρῶτον μερισθῶσιν οἱ ἴσοι ἀριθμοὶ, καὶ τῷ ἀπομένοντι τοῦτο φυλαχθῇ, ὅπερ ἀνωτέρω λέλεκται, ὅτε περὶ τοῦ ἐνὸς ἐζητεῖτο τόπου.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Ἐπειδὴ πολλὰ ἀμφιβολία ἐγένοντο ἀνάμεσα εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, περὶ τοῦ ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ πάρῃ τοὺς ἀπὸ Δονατιστῶν ἐπιστρέφοντας, διορίζει ὁ παρῶν Κανὼν, ὅτι πρὸ μὲν τῶν βασιλικῶν νόμων τῶν περὶ ἐνότητος θεσπιζομένων, ἐδιωρίσθη (Καν. ρί.) νὰ ὑπόκνηται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπέστρεψαν, μετὰ δὲ τοὺς νόμους νὰ ὑπόκνηται εἰς τοὺς πλησιοχώρους ὄντας τῶν Δονατιστῶν καθολικοὺς Ἐπισκόπους. Τώρα δὲ πάλιν εἰς λύσιν τελείαν τῶν ἀναφυομένων ἀμφιβολιῶν, ὁρίζει ἡ Σύνοδος, ὅτι οἱ τόποι τῶν ἐκ τῶν Δονατιστῶν ἐπιστρέψαντων νὰ ὑπόκνηται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ὑποκειμένη ἢ τοῦ τόπου τῶν Δονατιστῶν παλαιότερον εὕρισκομένη ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Μὲ τοιοῦτον τρόπον δηλ. ὅτι, ἂν οἱ τόποι εὕρισκωνται ἀνάμεσα εἰς δύο ἐπιστρέψαντας ἐκ τῶν Δονατιστῶν Ἐπισκόπους, καὶ οἱ δύο ἐξίτου νὰ μοιράζων αὐτούς, καὶ ὁ μὲν παλαιότερος νὰ μοιράζῃ, ὁ δὲ νεώτερος νὰ διαλέγῃ. Εἰ δὲ ἓνας τόπος εἶναι περὶ τοῦ ὁποῖου μάχωνται, αὐτὸς νὰ ὑπόκνηται εἰς τὸν περισσότερον γειτονεύοντα. Εἰ δὲ καὶ εἰς τοὺς δύο θρόνους αὐτῶν ἴσα συνορεύει, νὰ ὑπόκνηται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐκεῖνον ὅπου θελήσῃ τὸ πλῆθος. Εἰ δὲ καὶ οἱ δύο ζητοῦσι τὸν αὐτὸν τόπον ὀλόκληρον, τῶν περισσοτέρων ἢ γνώμη ἄς ὑπερникῇ τὴν τῶν ὀλιγωτέρων. Εἰ δὲ καὶ τὰ δύο μέρη εἶναι ἴσα, τὸν τόπον νὰ ἐξουσιάζῃ ὁ παλαιότερος. Ἐὰν δὲ οἱ τόποι ἦναι πολλοὶ, ἄς μοιράζων μὲν ἐξίσου καὶ οἱ δύο τοὺς ἴσους, καὶ ἂν ἀπομείνῃ ἓνας μόνος τόπος, ἄς ὑπόκνηται ἢ εἰς τὸν μᾶλλον γειτονεύοντα, ἢ εἰς ἐκεῖνον ὅπου θελήσῃ τὸ πλῆθος, ἂν ἴσα μὲν καὶ εἰς τοὺς δύο. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν νέ. τῆς παρουσίας.

ΚΑΝΩΝ ΡΚΘ'. 129.

Τῆς δ'. ιζ'. || Ἦρρεσεν ἵνα, ἐὰν τις μετὰ τοὺς νόμους, τόπον τινὰ πρὸς τὴν καθολικὴν ἐνότητα μετα-
 τῆς Καρθ. νέ. || στρέψῃ, καὶ τοῦτον ἐπὶ τριετίαν μηδενὸς ἀναζητοῦντος κατάσχη, τοῦ λοιποῦ παρ' αὐτοῦ μὴ
 ἐς. οέ. ος'. || ἀναζητηθῇ, ἐὰν μὲν τοι ἐντὸς τῆς αὐτῆς τριετίας ὑπῆρχεν Ἐπίσκοπος ὁ ὀφείλων ἀναζη-
 ος'. ρά. ρβ'. || τῆσαι καὶ ἡσύχασεν· εἰ δὲ μὴ ἦν, μὴ προκριματισθῇ ἐν τῇ Μάτρικι, ἀλλ' ὅτε ὁ χηρευῶν
 ρι. ρκη. ρλά. || Ἐπίσκοπον, ἐξὸν εἶη αὐτῷ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἐντὸς τριετίας ἀναζητῆσαι. Ὅμοίως δὲ
 καὶ ἐὰν Ἐπίσκοπος ἐκ τῶν τοῦ Δονάτου μερῶν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐπιστρέψῃ, μὴ προκριματισθεῖ ἐν
 τῇ Μάτρικι περὶ τοῦ ὀρισθέντος χρόνου, ἀλλ' ἐξ ἧς ἡμέρας ἐπέστρεψεν, ἐχέτω ἐξουσίαν ἀναζητεῖν ἐντὸς
 τριετίας τοὺς τόπους τῆ αὐτοῦ ἀνήκοντας καθέδρα.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Καὶ οὗτος τελευταῖον ὁ Κανὼν περὶ τῶν τόπων τῶν Δονατιστῶν, καὶ ἀπλῶς τῶν ἀπὸ αἰρετικῶν ἐπιστρα-
 φέντων διορίζει, λέγων ὅτι ἐὰν τις Ἐπίσκοπος καθολικὸς, μετὰ τοὺς νόμους τοὺς περὶ ἐνότητος (Κανὼν ρί.)
 ἐπιστρέψῃ τόπον αἰρετικῶν πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ κρατήσῃ αὐτὸν τρεῖς χρόνους, χωρὶς νὰ τὸν ζητῇ τις, καὶ
 μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους νὰ μὴ ἡμπορῇ πλέον νὰ τὸν πάρῃ τις ἀπὸ αὐτόν· ἂν δὲ ἡ Ἐπισκοπὴ ἐκεῖνη, τῆς
 ὁποίας ἦτον ὁ τόπος, δὲν εἶχεν Ἐπίσκοπον, καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς τρεῖς χρόνους χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος εἰς αὐ-
 τὴν, εἶναι ἄδεια εἰς αὐτόν νὰ ζητῇ τὸν τόπον αὐτόν ὡς ἐδικόν του, καὶ οὐ προκριματισθεῖ ἐν τῇ Μάτρικι, ἢ
 γουν δὲν θέλει βλαβῇ καὶ χάσει τὸν τόπον αὐτόν, μὲ τὸ νὰ ἐγράψῃ αὐτὸς εἰς τὸν πρωτότυπον Κώδικα καὶ

(1) Τὸ ἀκόλουθον μέρος τοῦ Κανόνος εὕρισκεται διηρημένον | παρὰ τοῖς ἐξηγηταῖς, καίτοι ἠνωμένον, ἔχον ἀριθμὸν Κανόνος 122.

μάνναν τῆς νεμηθείσης εἰς αὐτὸν ξένης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ θέλει λάβει αὐτὸν ὀπίσω, ἐὰν μέσα εἰς τρεῖς χρόνους αὐτὸν ζητήσῃ (1). Ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν τις Ἐπίσκοπος Δονατιστῆς ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἢ μπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ ζητῇ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου ἐπέστρεψε τὸν ἀνήκοντα τόπον του, τὸν κρατούμενον μέσα εἰς τρεῖς χρόνους ἀπὸ ἄλλον καθολικὸν Ἐπίσκοπον. Ὁρκ καὶ τὸν νέ. τῆς παρούσης, καὶ τὸν ιζ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΑ'. 130.

Ἦρσεν ἵνα, οἰοιδήποτε Ἐπίσκοποι τὰ πλήθη, ἃ νομίζουσι τῷ θρόνῳ αὐτῶν ἀνήκειν, μὴ οὕτως ἀναζητῶσιν, ὥστε ἄλλων Ἐπισκόπων κρινόντων, τοῦτο πράττειν, ἀλλ' ὑπὸ ἐτέρου κατεχομένου ἐπέλθωσι τοῖς λαοῖς, εἴτε θέλουσιν, εἴτε μὴ θέλουσι τοῦ ἰδίου πράγματος τὴν ζημίαν ὑπομείνωσι. Καὶ οἵτινες δῆποτε τοῦτο ἐποίησαν, εἰ μὴ ἢ μεταξὺ τῶν Ἐπισκόπων συνέλευσις ἐπερωτηθῇ, ἀλλ' ἀκμὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ φιλονεικοῦσιν, ἐκεῖνος ἀποστῆ ἐκεῖθεν, περὶ οὗ δειχθεῖη, ὅτι παρεάσας τοὺς ἐκκλησιαστικούς δικαστάς, ἔφοδον ἐποίησε. Καὶ μὴ ἑαυτὸν τις κολακεύσῃ, εἰ ἐκ τοῦ πρωτεύοντος γράμματα περὶ τοῦ κατέχειν ἔλαβεν· ἀλλ' εἴτε γράμματα ἔχει, εἴτε οὐκ ἔχει, συνέλθοι τῷ κατέχοντι, καὶ παρ' αὐτοῦ γράμματα λάβει, ὥστε φανῆναι τοῦτον εἰρηνικῶς τὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν κατασχεῖν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν δὲ κάκεινός τινα ζητήσιν ἀντεναγᾶγη, καὶ αὐτὴ περατωθῇ μεταξὺ Ἐπισκόπων κρινόντων, εἴτε οὖς ὁ πρωτεύων αὐτοῖς δῶ, εἴτε οὖς γειτνιῶντας κατὰ συναίνεσιν ἐπιλέξωνται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α.

Ἐμποδίζει ὁ παρὼν Κανὼν τὸ νὰ μεταχειρίζωνται οἱ Ἐπίσκοποι δυναστείαν, ἀλλὰ μετὰ κρίσεως τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν νὰ ζητοῦσι τοὺς λαοὺς ἐκείνους, ὅπου νομίζουσι ὅτι ἀνήκουσιν εἰς αὐτούς. Εἰ δὲ δυναστικῶς ζητήσουσι νὰ πάρουν αὐτούς, εἴτε ἐκεῖνοι θέλουσι, εἴτε δὲν θελοῦσι αὐτούς Ἐπισκόπους, οὗτοι νὰ χάνουν τοὺς τοιούτους λαοὺς, καὶ νὰ δίκαιον εἶχον νὰ τοὺς λάβουν, διὰ τὴν δυναστείαν ὅπου ἐμεταχειρίσθησαν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν οἱ δύο Ἐπίσκοποι, οἱ περὶ τῶν λαῶν τούτων μαχόμενοι, ἔλθουν εἰς κρίσιν τῶν Ἐπισκόπων, πρὸ τοῦ δὲ νὰ τελειωθῇ ἡ κρίσις, ἀλλ' ἔτι φιλονεικουμένου τοῦ πράγματος, ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοῦ ἀφήσῃ μὲν τὴν κρίσιν τῶν Ἐπισκόπων, μεταχειρισθῇ δὲ ἔφοδον καὶ δυναστείαν, καὶ οὗτος νὰ χάνῃ τοὺς λαοὺς ἐκείνους, καὶ νὰ δίκαιον εἶχε νὰ τοὺς λάβῃ. Ἄς μὴ κολακεύσῃ δὲ, ἢτοι ἄς μὴ ἀπατήσῃ τινὰς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ μεταχειρισθῇ τὴν δυναστείαν ταύτην, προφασίζόμενος ὅτι ἔλαβε γράμματα ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην αὐτῶν, διὰ νὰ πάρῃ τὸν λαὸν ἐκεῖνον· διότι, εἴτε ἔχοι, εἴτε δὲν ἔχοι τοιοῦτον γράμμα, πρέπει νὰ λάβῃ καὶ γράμμα δηλωτικὸν, ὅτι μετὰ εἰρήνης ἔλαβε τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὸν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸν προκρατοῦντα ταύτην Ἐπίσκοπον (εἰ δὲ τοῦτο οὐ ποιήσῃ, νὰ χάνῃ τὸ δίκαιόν του) (2). Ἐὰν δὲ ὁ ἐναγόμενος Ἐπίσκοπος παρομοίως ἐνάγῃ τὸν ἐνάγοντα, ἢ κρίσις αὕτη νὰ θεωρῆται ἀπὸ Ἐπισκόπους, εἴτε ἐκείνους ὅπου ὁ Μητροπολίτης ἤθελε δώσει, εἴτε ἐκείνους ὅπου αὐτοὶ διαλέξουν, γειτνιῶντας καὶ πλησιοχώρους. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιζ'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΡΑΑ'. 131.

Ἦρσεν ἵνα, οἵτινες δῆποτε ἀμελῶσι τῶν τόπων, τῶν ἀνηκόντων τῇ αὐτῶν καθέδρᾳ, πρὸς τὸ τούτους κερδᾶναι εἰς τὴν καθολικὴν ἐνότητα, ἐγκληθῶσιν ἀπὸ τῶν γειτνιόντων αὐτοῖς ἐπιμελῶν Ἐπισκόπων, περὶ τοῦ, μὴ ἀναβάλλεσθαι τοῦτο πράξει. Διὸ, ἐὰν ἐντὸς προοσμίας μηνῶν ἕξ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς περὶ τούτου συνελεύσεως, μηδὲν ἀνύσωσι, τῷ δυναμένῳ λοιπὸν τούτους κερδᾶναι προσκυρωθῶσιν. Οὕτω μέντοι ἵνα, ἐὰν ἐκεῖνος, πρὸς ὃν δεῖκνυνται ἀνήκειν οἱ τοιοῦτοι, ἐξεπίτηδες διὰ τινα οικονομίαν ἔδοξεν ἀμελεῖν, τοῦτο τῶν αἰρετικῶν ἐπιλεξαμένων, ὥστε ἀθορύβως αὐτοὺς παραδέξασθαι. Καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἢ αὐτοῦ ἐπιμέλεια ἀπὸ ἐτέρου προελήφθη, ἢ τινι, εἰ κατεχρήσατο, τοὺς αὐτοὺς αἰρετικούς πλέον ἐκάκιζε τούτου, μεταξὺ Ἐπισκόπων κρινόντων, διαγινωσκομένου, οἱ τόποι τῇ αὐτοῦ καθέδρᾳ ἀποκατασταθῶσι. Τῶν δὲ κρινόντων Ἐπισκόπων, ἐκ διαφόρων ὄντων ἐπαρχιῶν, ἐκεῖνος ὁ πρωτεύων τοὺς δικαστάς δώσει, οὗ τινος ἐν τῇ χώρᾳ ὁ αὐτὸς ὑπάρχει τόπος, περὶ οὗ φιλονεικεῖται. Ἐὰν δὲ κατὰ κοινήν συναίνεσιν γείτονας ἐπιλέξωνται κριτάς, ἢ εἰς ἐπιλεγῆ, ἢ τρεῖς. Καὶ ἐὰν τρεῖς ἐπιλέξωνται καὶ ἀρεστῶσιν, ἢ τῇ τῶν ὄλων ψήφῳ ἐξακολουθήσωσιν ἢ τῇ τῶν δύο (3), ἀπὸ δὲ τῶν δικαστῶν τῶν κατὰ κοινήν συναίνε-

Ἄπος. νη. τῆς δ'. κέ. τῆς ς'. ιθ'. τῆς α. καὶ β'. ις'. τῆς Σαρδ. ια. τῆς Καρθ. ις'. οθ'. πβ'. πς'. ρλβ'. ρλγ'. τοῦ Νύσ. ς'. τοῦ Πέτρου ι.

(1) Τὸ, οὐ προκριματισθεῖη ἐν τῇ Μάτρικι, νοεῖται καὶ οὕτω· Δὲν θέλει βλαφθῆ καὶ χάσει κανένα τόπον ἀπὸ τοὺς καταγεγραμμένους εἰς τὸν πρωτότυπον Κώδικα τῆς Ἐκκλησίας του ὁ οἰκοκύριος Ἐπίσκοπος, μετὰ τὸν ἐνέμετο ὁ ἄλλος Ἐπίσκο-

πος ἀνάμεσα εἰς τρεῖς χρόνους, ὅχι, ἀλλὰ θέλει τὸν πάρει ὀπίσω.
(2) Τοῦτο ὁ Κανὼν οὐ περιέχει, ὁ δὲ Ζωναράς προστίθει.
(3) Τὸ ἀκόλουθον μέρος τοῦ Κανόνος, ἠνωμένον ὄν, διηρημένον ἐστὶ παρὰ τοῖς ἐξηγηταῖς, ἀριθμὸν ἔχον Κανόνος 126.

σιν ἐπιλεγέντων μὴ ἐξεῖναι ἐκκαλεῖσθαι. Ὅστις δὴποτε ἀποδειχθεῖ διὰ μονοτονίαν μὴ θέλειν τοῖς δικασταῖς πειθαρχῆσαι, τοῦτο γινώσκων ὁ τῆς πρώτης καθέδρας Ἐπίσκοπος, δώσει γράμματα, ὥστε μηδένα τῶν Ἐπισκόπων αὐτῷ κοινωνῆσαι, ἕως οὗ πειθαρχήσῃ.

Ἑρμηνεία.

Δὲν πρέπει νὰ ἀμελῶσιν οἱ Ἐπίσκοποι τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῶν εὕρισκομένους αἰρετικούς, ὡς λόγον ἀποδόντες περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ σπουδάζουν μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς κερδίσουν καὶ νὰ τοὺς ἐπιστρέψουν εἰς τὴν καθολικὴν ἐνότητα (1), ἥτοι Ἐκκλησίαν. Εἰ δὲ ἀναβάλλουσι τὸν καιρὸν, νὰ κατηγορηθοῦν διὰ τὴν ἀναβολὴν ταύτην ἀπὸ τοὺς πλησιοχώρους Ἐπισκόπους. Ἐὰν δὲ καὶ κατηγορηθέντες, πάλιν ἀμελῶσι, καὶ εἰς διορίαν μηνῶν ἕξ δὲν ἐπιστρέψουν τινὰς ἐξ αὐτῶν, οἱ αἰρετικοὶ οὗτοι μετὰ τῶν τόπων αὐτῶν νὰ δίδωνται εἰς ἄλλον ἐπίσκοπον δυνάμενον νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ. Πλὴν ἐὰν ὁ Ἐπίσκοπος, εἰς ὃν ὑπέκεινται οἱ αἰρετικοὶ, μεταχειρίζεται τὴν φαινομένην ἀμέλειαν ταύτην δι' οἰκονομίαν τινὰ, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν οἱ αἰρετικοὶ, ἵνα εἰρηνικώτερα καὶ ἀβίαστα ἐπιστραφῶσιν, (ὡσὰν ὁποῦ ἂν ἐμεταχειρίζετο ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν περισσοτέραν, ἥθελαν σκληρυνθῆ διὰ αὐτὴν ἐκεῖνοι), ἄλλος δὲ Ἐπίσκοπος μὴ γινώσκων τὴν οἰκονομίαν ταύτην, ἐπρόλαβε καὶ τοὺς ἐπέστρεψεν ἔαν, λέγω, τοῦτο φανερωθῇ μετὰ διαγνώσεως καὶ κρίσεως τῶν Ἐπισκόπων, οἱ τόποι ὅλοι καὶ οἱ λαοὶ τῶν ἐπιστραφέντων αἰρετικῶν νὰ δίδωνται εἰς ὃν ὑπέκειντο Ἐπίσκοπον, τοὺς δὲ μέλλοντας κρίναι Ἐπισκόπους, ἢ νὰ τοὺς δίδῃ ὁ Μητροπολίτης ἐκεῖνος, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἐπαρχίαν εὕρισκεται ὁ φιλονεικούμενος λαὸς καὶ τόπος τῶν αἰρετικῶν, ἢ μὲ συμφωνίαν νὰ τοὺς ἐκλέγουν καὶ οἱ δύο διαφερόμενοι Ἐπίσκοποι· καὶ ἐὰν μὲν ἕκx ἐκλέξουν, νὰ μένουν εἰς τὴν κρίσιν του, ὡς αἰρετοῦ κριτοῦ, ἐὰν δὲ τρεῖς, συμφωνούντων μὲν καὶ τῶν τριῶν, νὰ ἀκολουθήσουν εἰς τὴν κρίσιν αὐτῶν μὴ συμφωνούντος δὲ τοῦ ἑνός, νὰ ἀκολουθήσουν εἰς τὴν κρίσιν τῶν συμφωνούντων δύο, καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν νὰ μὴ ἐκκαλοῦν εἰς ἄλλο κριτήριον. Ὅποιος δὲ ἐκ τῶν δύο διὰ πείσμα δὲν πείθεται εἰς τοὺς αἰρετοὺς αὐτοὺς κριτὰς, διὰ γραμμάτων τοῦ Μητροπολίτου νὰ μὴ συγκοινωνῇ τινὰς Ἐπίσκοπος μὲ αὐτὸν, ἕως οὗ νὰ πεισθῇ. Ὅρα καὶ τὸν νη'. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν ις'. τῆς παρουσίας.

ΚΑΝΩΝ ΡΑΒ'. 132.

Ἐὰν ἐν τοῖς Ματρικίαις, ἡγουν ἐν ταῖς καθέδραις, Ἐπίσκοπος ἀμελῆς γένηται κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ὑπομνησθεῖν ὑπὸ τῶν γειτνιώντων Ἐπισκόπων ἐπιμελῶν, καὶ ὑποδειχθεῖν αὐτῷ ἢ ἰδίᾳ περιφρόνησις πρὸς τὸ μὴ ἔχειν ἀπολογία. Ἐὰν δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας ὑπομνησθῇ, ἐντὸς μηνῶν ἕξ, ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ διάγων, μὴ τῶν ὀφειλόντων πρὸς τὴν καθολικὴν ἐνότητα ἐπιστραφῆναι τὴν φροντίδα ποιήσῃται, τῷ τοιούτῳ μὴ συγκοινωνηθῇ, ἕως οὗ τοῦτο πληρώσῃ. Εἰ δὲ ὁ ἐπεξεργαστὴς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους μὴ παραγένηται, τῷ Ἐπισκόπῳ μὴ ἐπιγραφῇ.

Ἑρμηνεία.

Οὐ μόνον τοὺς ἄλλους τόπους τῶν αἰρετικῶν, κατὰ τὸν προλαβάντα Κανόνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς καθέδρας καὶ Μητροπόλεις, (εἰς τὰς ὁποίας εὕρισκονται οἱ πρωτότυποι Κώδικες καὶ ἀπογραφαὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν· τοῦτο γὰρ δηλοῦσι τὰ Ματρίκια, καὶ ὄρα εἰς τὸν μα'. τῆς Συνόδου ταύτης) πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος νὰ ἐπιμελῆται νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ὄχι νὰ ἀμελῇ. Ὁ δὲ ἀμελῶν αὐτῶν, διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν νὰ ἐνθυμίζεται περὶ τούτου ἀπὸ τοὺς γείτονας Ἐπισκόπους, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ὕστερον ἀπολογία. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἐνθύμησιν, εἰς ἕξ μῆνας εὕρισκόμενος εἰς τὰς καθέδρας αὐτὰς τῶν αἰρετικῶν, δὲν φροντίσῃ νὰ ἐνεργήσῃ ὅλους τοὺς τρόπους ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους ἡμποροῦν νὰ ἐπιστραφοῦν οἱ αἰρετικοὶ, νὰ γίνεταί ἀκοινωνητος (2), ἕως οὗ νὰ κάμῃ τοῦτο. Εἰ δὲ ὁ ἄρχων τῆς χώρας, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἐπεξεργάσῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ φέρῃ τοὺς αἰρετικούς, καὶ μὴ θέλοντας εἰς τὸ νὰ ἀπολογηθοῦν (3), δὲν εὕρισκεται παρὼν, ἄς μὴ κατηγορηθῇ διὰ τὴν ἀναβολὴν αὐτὴν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ὁ Ἐπίσκοπος, ὡς μὴ ἐξ κίτίας αὐτοῦ γενομένην. Ὅρα καὶ τὸν νη'. Ἀποστολικόν.

(1) Τὸ, εἰς τὴν καθολικὴν ἐνότητα ὁ Βαλσαμῶν καὶ ὁ Ζωναράς συνάπτοντες μὲ τὸ ἀκόλουθον ἐγκληθῶσι, λέγουσιν, ὅτι νὰ ἐγκαλοῦνται οἱ ἀμελοῦντες οὗτοι Ἐπίσκοποι εἰς τὴν καθολικὴν ἐνότητα, ἥτοι ἐνιαυσίαν Σύνοδον. Ἄλλ' ἡμεῖς βλέποντες πανταχοῦ τῶν Κανόνων τῆς Συνόδου, τὴν καθολικὴν ταύτην ἐνότητα ἐκλαμβάνομένην πάντοτε εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ οὐδέποτε εἰς τὴν Σύνοδον, οὕτως αὐτὸ ἐρμηνεύσαμεν.

(2) Ὁ Ἀνόνημος ἐρμηνευτὴς λέγει νὰ γίνεταί ἀκοινωνητος ὁ ἀμελήσας αὐτὸς Ἐπίσκοπος, ἐὰν ἄλλος δηλ. δὲν εὕρεθῇ νὰ ἐπιστρέφῃ τοὺς αἰρετικούς ἐπιμελέστερος Ἐπίσκοπος κατὰ τὸν ρλα'. Κανόνα.

(3) Ὁ Ἐπεξεργαστὴς ἴσως νὰ ᾔται ὁ ἐκδικὸς καὶ ἐμβισαστὴς, περὶ οὗ διαλαμβάνουσιν ὁ ρς'. καὶ ρς'. τῆς παρουσίας Συνόδου, τοὺς ὁποίους ἐζήτησαν οἱ Πατέρες ἀπὸ τὸν Βασιλέα.